

ฉบับพิเศษ หน้า ๑

เล่ม ๗๑ ตอนที่ ๑๑ ราชกิจจานุเบกษา ๑๕ มีนาคม ๒๔๘๗

พระราชบัญญัติ
ระเบียบข้าราชการพลเรือน

พ.ศ. ๒๔๘๗

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.

ให้ไว้ ณ วันที่ ๑๐ มีนาคม พ.ศ. ๒๔๘๗

เป็นปีที่ ๘ ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระ
บรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยระเบียบ
ข้าราชการพลเรือน

เล่ม ๗๑ ตอนที่ ๑๓ ราชกิจจานุเบกษา ๑๕ มีนาคม ๒๕๕๓

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้ โดยคำแนะนำและยินยอมของสภาผู้แทนราษฎร ตั้งต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๓”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้ยกเลิกพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๕ และกฎหมายอื่นซึ่งมีบัญญัติไว้แล้วในพระราชบัญญัตินี้ หรือซึ่งขัด หรือแย้ง กับบทแห่งพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้

“ข้าราชการพลเรือน” หมายความว่า บุคคลซึ่งรับราชการ โดยได้รับเงินเดือนจากเงินงบประมาณ ประเภทเงินเดือนในกระทรวงทบวงกรมฝ่ายพลเรือน แต่ไม่รวมถึงข้าราชการฝ่ายตุลาการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการ

“รัฐมนตรีเจ้าสังกัด” หมายความว่า รัฐมนตรีว่าการกระทรวง และหมายความรวมถึงอธิบดีหรือปลัดกระทรวงใน

เล่ม ๗๑ ตอนที่ ๑๗ ราชกิจจานุเบกษา ๑๕ มีนาคม ๒๔๘๑

ตำแหน่งบังคับบัญชาสำนักคณะรัฐมนตรี นายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีซึ่งกฎหมายว่าด้วยการปรับปรุงกระทรวงทบวงกรมกำหนดให้เป็นผู้บังคับบัญชาทบวงการเมืองเทียบฐานะเท่ากรมกับประธานสภาผู้แทนราษฎรในฐานะเป็นผู้บังคับบัญชาสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

“กระทรวง” หมายความว่า ความรวมตลอดถึงทบวงการเมืองซึ่งมีฐานะเทียบกระทรวงตามกฎหมายว่าด้วยการปรับปรุงกระทรวงทบวงกรม

“เจ้ากระทรวง” หมายความว่า รัฐมนตรีเจ้าสังกัด และหมายความว่า ความรวมตลอดถึงปลัดกระทรวง และปลัดทบวงในกรณีที่กระทรวงซึ่งทบวงนั้นสังกัดอยู่ไม่มีปลัดกระทรวง

“กรม” หมายความว่า ความรวมตลอดถึงสำนักงานปลัดกระทรวง สำนักงานปลัดทบวง และทบวงการเมืองซึ่งมีฐานะเทียบเท่ากรม

“ปลัดกระทรวง” หมายความว่า ความรวมตลอดถึงเลขาธิการคณะรัฐมนตรีฝ่ายการเมือง เลขาธิการคณะรัฐมนตรีฝ่ายบริหาร และปลัดทบวงในกรณีที่กระทรวงซึ่งทบวงนั้นสังกัดอยู่ไม่มีปลัดกระทรวง

ฉบับพิเศษ หน้า ๔

เล่ม ๗๑ ตอนที่ ๑๗ ราชกิจจานุเบกษา ๑๕ มีนาคม ๒๔๘๗

“อธิบดี” หมายความว่ารวมถึงเลขาธิการนายกรัฐมนตรี และผู้ดำรงตำแหน่งเทียบเท่าอธิบดีซึ่งเป็นหัวหน้าทบวงการเมืองซึ่งมีฐานะเทียบเท่ากรม

มาตรา ๕ ให้นายกรัฐมนตรีรักษาการตามพระราชบัญญัติ
นี้

ลักษณะ ๑

คณะกรรมการข้าราชการพลเรือน

✓ มาตรา ๖ ให้มีกรรมการข้าราชการพลเรือนคณะหนึ่งเรียกโดยย่อว่า “ก.พ.” ประกอบด้วยนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน รองนายกรัฐมนตรีเป็นรองประธาน และกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในหลักราชการซึ่งรับราชการหรือเคยรับราชการในตำแหน่งไม่ต่ำกว่าอธิบดีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่ามาแล้วมีจำนวนไม่น้อยกว่าห้าคนแต่ไม่เกินเจ็ดคน ซึ่งทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้ง

มาตรา ๗ กรรมการให้อยู่ในตำแหน่งได้คราวละสองปี ถ้าตำแหน่งกรรมการว่างลงก่อนกำหนด ให้ดำเนินการแต่งตั้งกรรมการแทนภายในกำหนดสามสิบวัน เว้นแต่วาระของ

ฉบับพิเศษ หน้า ๕

เล่ม ๗๑ ตอนที่ ๑๗ ราชกิจจานุเบกษา ๑๕ มีนาคม ๒๕๕๑

กรรมการที่เหลือไม่ถึงหนึ่งร้อยแปดสิบวันจะไม่แต่งตั้งกรรมการแทนก็ได้

ผู้ที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นกรรมการแทนนั้น ให้อยู่ในตำแหน่งได้เพียงเท่ากำหนดเวลาของผู้ซึ่งตนแทน

กรรมการที่พ้นจากตำแหน่งจะทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งให้เป็นกรรมการอีกก็ได้

มาตรา ๔ ให้มีเลขาธิการ ก.พ. คนหนึ่ง และเจ้าหน้าที่รองลงไปตามสมควร

มาตรา ๕ ถ้าในการประชุมคราวใด ประธาน ก.พ. ไม่อยู่ในที่ประชุม หรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้รองประธาน ก.พ. เป็นประธาน

ถ้าประธาน ก.พ. และรองประธาน ก.พ. ไม่อยู่ในที่ประชุม หรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้กรรมการเลือกกันเองเป็นประธานเฉพาะในการประชุมคราวนั้น

การประชุมของ ก.พ. ต้องมีกรรมการมาประชุมไม่ต่ำกว่ากึ่งจำนวน จึงเป็นองค์ประชุมได้

เล่ม ๑๑ ตอนที่ ๑๓ ราชกิจจานุเบกษา ๑๕ มีนาคม ๒๔๘๗

ภายใต้บังคับแห่งมาตรา ๔๕ การวินิจฉัยชี้ขาดให้ถือเสียงข้างมาก ถ้าคะแนนเสียงเท่ากันให้ประธานแห่งที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นนอกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

มาตรา ๑๐ ก.พ. มีอำนาจตั้งอนุกรรมการวิสามัญเพื่อทำการใด ๆ แทนได้

ในกรณีที่กรรมการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ ก็ให้อนุกรรมการวิสามัญที่ได้รับการแต่งตั้งจาก ก.พ. คณะนั้นพ้นจากตำแหน่งไปด้วย

มาตรา ๑๑ นอกจากอำนาจหน้าที่ตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้และกฎหมายอื่น ให้ ก.พ. มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้ด้วย คือ

- (๑) รักษาทะเบียนประวัติข้าราชการพลเรือน
- (๒) กำหนดหลักสูตรและวิธีการสอบแข่งขันและสอบคัดเลือกตามความต้องการของส่วนราชการฝ่ายพลเรือนเพื่อรับทุนรัฐบาลไปศึกษาวิชา ณ ต่างประเทศ เว้นแต่กรมตำรวจ
- (๓) ศึกษาและวินิจฉัยปัญหาต่าง ๆ ซึ่งเกิดขึ้นเนื่องจากการใช้บังคับพระราชบัญญัตินี้ มติของ ก.พ. เมื่อได้รับ

เล่ม ๑๑ ตอนที่ ๑๗ ราชกิจจานุเบกษา ๑๕ มีนาคม ๒๔๕๗

ความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีแล้ว ให้เป็นอันใช้บังคับได้
ตามกฎหมาย

(๔) ควบคุมดูแลให้การเป็นไปตามพระราชบัญญัติ
เริ่มแรกเอกสารจากกระทรวงทบวงกรม เทศบาล หรือสุขาภิบาล
ให้ผู้แทนกระทรวงทบวงกรม เทศบาล หรือสุขาภิบาล และ
ให้ข้าราชการหรือพนักงานซึ่งสังกัดกระทรวงทบวงกรม เทศบาล
หรือสุขาภิบาล มาชี้แจงข้อเท็จจริงเพื่อประกอบการพิจารณา
ของ ก.พ.

(๕) รายงานนายกรัฐมนตรีในกรณีที่ปรากฏว่า
กระทรวงทบวงกรมไม่ได้ปฏิบัติตามการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติ
นี้ หรือปฏิบัติตามไปโดยไม่เหมาะสม เพื่อนายกรัฐมนตรีจะ
ได้มีคำสั่งให้ปฏิบัติให้ถูกต้อง

(๖) ดูแลและจัดการศึกษาของนักเรียนฝ่ายพลเรือน
ในต่างประเทศ ในการนี้ให้มีอำนาจออกข้อบังคับหรือระเบียบ
เพื่อควบคุมการศึกษาและความประพฤติ ตลอดจนการกำหนด
และลงโทษทัณฑ์ทางวินัยโดยเรียกตัวกลับหรือตัดเงินค่าใช้สอยตาม
ควรแก่กรณี

(๗) กำหนดอัตราค่าธรรมเนียมสอบไม่เกินครั้งละ
หนึ่งร้อยบาท

(๘) ออกกฎ ก.พ. เพื่อปฏิบัติตามพระราชบัญญัติ
และวางระเบียบต่าง ๆ เพื่อให้การเป็นไปตามพระราชบัญญัติ
นี้ กฎ ก.พ. และระเบียบดังกล่าว เมื่อได้ประกาศในราชกิจจา
นุเบกษาแล้ว ให้ใช้บังคับได้

มาตรา ๑๒ ให้มี

(๑) อนุกรรมการสามัญประจำกระทรวง หรือทบวง
การเมืองซึ่งมีฐานะเทียบกระทรวง เรียกโดยย่อว่า อ.ก.พ.
กระทรวง หรือทบวงการเมืองซึ่งมีฐานะเทียบกระทรวง โดย
ออกนามกระทรวงหรือทบวงการเมืองนั้น ๆ

(๒) อนุกรรมการสามัญประจำกรม หรือทบวงการ
เมืองซึ่งมีฐานะเทียบเท่ากรม เรียกโดยย่อว่า อ.พ.ก. กรม หรือ
ทบวงการเมืองซึ่งมีฐานะเทียบเท่ากรม โดยออกนามกรมหรือ
ทบวงการเมืองนั้น ๆ สำหรับสำนักงานเลขาธิการนายกรัฐมนตรี
ก็ให้มีอนุกรรมการสามัญประจำสำนักงานนั้น ทำหน้าที่อนุ
กรรมการสามัญประจำกรม

ฉบับพิเศษ หน้า ๘

เล่ม ๗๑ ตอนที่ ๑๗ ราชกิจจานุเบกษา ๑๕ มีนาคม ๒๔๘๗

---

(๓) อนุกรรมการสามัญประจำภาค เรียกโดยย่อว่า
อ.ก.พ. ภาค โดยออกนามภาคนั้น ๆ

(๔) อนุกรรมการสามัญประจำจังหวัด เรียกโดยย่อ
ว่า อ.ก.พ.จังหวัด โดยออกนามจังหวัดนั้น ๆ

มาตรา ๑๓ อ.ก.พ.กระทรวง ประกอบด้วยรัฐมนตรีเจ้า
สังกัดเป็นประธาน รัฐมนตรีช่วยว่าการเป็นรองประธาน
รัฐมนตรีสั่งราชการ ปลัดกระทรวง อธิบดี และ
หัวหน้าส่วนราชการซึ่งเทียบฐานะเท่ากรม เป็นอนุกรรมการ
โดยตำแหน่ง ให้ อ.ก.พ. เลือกตั้งเลขานุการหนึ่งคน

อ.ก.พ.นี้ นอกจากมีหน้าที่ดังระบุไว้ในบทมาตราดัง ๆ
แห่งพระราชบัญญัตินี้ ให้มีหน้าที่ช่วย ก.พ. ปฏิบัติการให้เป็น
ไปตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๑๔ อ.ก.พ.ทบวงในสำนักคณะรัฐมนตรี ประกอบ
ด้วยนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน รองนายกรัฐมนตรีเป็นรอง
ประธาน รัฐมนตรีช่วยว่าการ รัฐมนตรีสั่งราชการ รัฐมนตรี
ว่าการทบวง รัฐมนตรีช่วยว่าการทบวง ปลัดทบวง อธิบดี
และหัวหน้าส่วนราชการซึ่งเทียบฐานะเท่ากรม เป็นอนุ

ฉบับพิเศษ หน้า ๑๐

เล่ม ๗๑ ตอนที่ ๑๓ ราชกิจจานุเบกษา ๑๕ มีนาคม ๒๔๕๓

กรรมการโดยตำแหน่ง ให้ อ.ก.พ. เลือกตั้งเลขานุการหนึ่งคน
และให้ อ.ก.พ. ทำหน้าที่ อ.ก.พ. กระทรวง

อ.ก.พ. น นอกจากมีหน้าที่ตั้งระบุไว้ในบทมาตราดัง
แห่งพระราชบัญญัติ ให้มีหน้าที่ช่วย ก.พ. ปฏิบัติการให้เป็น
ไปตามพระราชบัญญัติ

มาตรา ๑๕ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ให้มี
อ.ก.พ. ทำหน้าที่ อ.ก.พ. กระทรวง ประกอบด้วยประธานสภา
ผู้แทนราษฎรเป็นประธาน รองประธานสภาผู้แทนราษฎรเป็น
รองประธาน เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรและรองเลขาธิการ
สภาผู้แทนราษฎร เป็นอนุกรรมการโดยตำแหน่ง และให้มี
อ.ก.พ. ทำหน้าที่ อ.ก.พ. กรม ประกอบด้วยเลขาธิการสภาผู้แทน
ราษฎรเป็นประธาน รองเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ผู้อำนวยการ
กอง หัวหน้ากอง และหัวหน้าส่วนราชการซึ่งมีฐานะเทียบ
กอง เป็นอนุกรรมการโดยตำแหน่ง ให้ อ.ก.พ. ตั้งกล่าวเลือก
ตั้งเลขานุการหนึ่งคน

อ.ก.พ. ตามความในมาตรานี้ นอกจากมีหน้าที่ตั้งระบุไว้ใน
บทมาตราดัง ๆ แห่งพระราชบัญญัติ ให้มีหน้าที่ช่วย ก.พ.

เล่ม ๑๑ ตอนที่ ๑๑ ราชกิจจานุเบกษา ๑๕ มีนาคม ๒๔๕๗

หรือ อ.ก.พ.กระทรวง แล้วแต่กรณี ปฏิบัติการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติ^๕

มาตรา ๑๖ สำนักงานเลขาธิการนายกรัฐมนตรี ให้มี
อ.ก.พ. ทำหน้าที่ อ.ก.พ. กระทรวง ประกอบด้วยนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน รองนายกรัฐมนตรีเป็นรองประธาน เลขาธิการนายกรัฐมนตรี รองเลขาธิการนายกรัฐมนตรี และเลขาธิการนายกรัฐมนตรี เป็นอนุกรรมการโดยตำแหน่งและให้มี
อ.ก.พ. ทำหน้าที่ อ.ก.พ. กรม ประกอบด้วยเลขาธิการนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน รองเลขาธิการนายกรัฐมนตรี เลขาธิการนายกรัฐมนตรี ผู้ช่วยเลขานุการนายกรัฐมนตรี ผู้
อำนวยการกอง หัวหน้ากอง และหัวหน้าส่วนราชการซึ่งมี
ฐานะเทียบกอง เป็นอนุกรรมการโดยตำแหน่ง ให้ อ.ก.พ.
ดังกล่าวเลือกตั้งเลขานุการหนึ่งคน

อ.ก.พ. ตามความในมาตรานี้ นอกจากมีหน้าที่ดังระบุไว้ในบทมาตราดังกล่าว แห้งพระราชบัญญัติ^๕ ให้มีหน้าที่ช่วย
ก.พ. หรือ อ.ก.พ. กระทรวง แล้วแต่กรณี ปฏิบัติการให้
เป็นไปตามพระราชบัญญัติ^๕

มาตรา ๑๗ ภายใต้บังคับแห่งมาตรา ๑๕ ทบวงการเมืองซึ่งกฎหมายว่าด้วยการปรับปรุงกระทรวงทบวงกรม เทียบฐานะเท่าเทียม ให้มี อ.ก.พ. ทำหน้าที่ อ.ก.พ. กระทรวง และ อ.ก.พ. กรม ประกอบด้วยรัฐมนตรีผู้บังคับบัญชาทบวงการเมืองนั้นเป็นประธาน หัวหน้าทบวงการเมืองและข้าราชการตำแหน่งเทียบเท่าอธิบดี ผู้อำนวยการกอง และหัวหน้ากองในทบวงการเมืองนั้น เป็นอนุกรรมการโดยตำแหน่ง ให้ อ.ก.พ. นี้เลือกตั้งเลขานุการหนึ่งคน

อ.ก.พ. นี้ นอกจากทำหน้าที่ดังระบุไว้ในบทมาตราดังกล่าวแล้ว ให้มีหน้าที่ช่วย ก.พ. ปฏิบัติการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๑๘ อ.ก.พ. กรม หรือทบวงการเมืองซึ่งมีฐานะเทียบกรม ประกอบด้วยอธิบดีเป็นประธาน รองอธิบดี ผู้ช่วยอธิบดี ผู้อำนวยการกอง ผู้ดำรงตำแหน่งเทียบเท่าอธิบดี หัวหน้ากอง และหัวหน้าส่วนราชการซึ่งมีฐานะเทียบเท่ากอง เป็นอนุกรรมการโดยตำแหน่ง ให้ อ.ก.พ. นี้เลือกตั้งเลขานุการหนึ่งคน

สำหรับสำนักงานเลขานุการรัฐมนตรีว่าการกระทรวง และสำนักงานเลขานุการรัฐมนตรีว่าการทบวง ให้ อ.ก.พ. สำนัก

เล่ม ๗๑ ตอนที่ ๑๓ ราชกิจจานุเบกษา ๑๕ มีนาคม ๒๔๕๓

งานปลัดกระทรวง หรือ อ.ก.พ. สำนักงานปลัดทบวงทำ
หน้าที่ อ.ก.พ. กรม โดยมีเลขานุการรัฐมนตรีว่าการกระทรวง
ผู้ช่วยเลขานุการรัฐมนตรีว่าการกระทรวง หรือเลขานุการ
รัฐมนตรีว่าการทบวง เป็นอนุกรรมการโดยตำแหน่งเพิ่มขึ้น
แล้วแต่กรณี

อ.ก.พ. ตามความในมาตรา ๕ นอกจากมีหน้าที่ตั้งระเบียบ
ในบทมาตรดาต่าง ๆ แห่งพระราชบัญญัตินี้ ให้มีหน้าที่ช่วย
ก.พ. หรือ อ.ก.พ. กระทรวง แล้วแต่กรณี ปฏิบัติการให้
เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๑๕ อ.ก.พ. ภาค ประกอบด้วยผู้ว่าราชการภาค
เป็นประธาน รองผู้ว่าราชการภาค ผู้ช่วยผู้ว่าราชการภาค และ
หัวหน้าส่วนราชการประจำภาคซึ่งกระทรวงทบวงกรมต่าง ๆ
แต่งตั้งไปประจำภาค เป็นอนุกรรมการโดยตำแหน่ง ให้ อ.ก.พ.
เลือกตั้งเลขานุการหนึ่งคน

อ.ก.พ. มีหน้าที่ช่วย ก.พ. อ.ก.พ. กระทรวง และ
อ.ก.พ. กรม ปฏิบัติการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๒๐ อ.ก.พ. จังหวัด ประกอบด้วยผู้ว่าราชการ
จังหวัดเป็นประธาน ปลัดจังหวัดและหัวหน้าส่วนราชการ

ฉบับพิเศษ หน้า ๑๔

เล่ม ๗๑ ตอนที่ ๑๗ ราชกิจจานุเบกษา ๑๕ มีนาคม ๒๔๕๗

ประจำจังหวัดซึ่งกระทรวงทบวงกรมต่าง ๆ แต่งตั้งไปประจำ
จังหวัด เป็นอนุกรรมการโดยตำแหน่ง ให้ อ.ก.พ. นี้เลือก
ตั้งเลขานุการหนึ่งคน

อ.ก.พ. นมหน้าทช่วย ก.พ. อ.ก.พ. กระทรวง อ.ก.พ.
กรม และ อ.ก.พ. ภาค ปฏิบัติการให้เป็นไปตามพระราช
บัญญัติ

มาตรา ๒๑ กระทรวงหรือทบวงใดมีเหตุพิเศษ ก.พ. จะ
อนุมัติให้แต่ อ.ก.พ. กระทรวงหรือ อ.ก.พ. ทบวง แล้วแต่
กรณีก็ได้ ในกรณีเช่นนั้น ให้ อ.ก.พ. กระทรวง หรือ อ.ก.พ.
ทบวงทำหน้าที่ อ.ก.พ. กรมด้วย

มาตรา ๒๒ ให้นำความในมาตรา ๕ มาใช้บังคับแก่การ
ประชุมของอนุกรรมการวิสามัญตามความในมาตรา ๑๐ และ
อ.ก.พ. ต่าง ๆ ด้วยโดยอนุโลม

ลักษณะ ๒

บททั่วไป

มาตรา ๒๓ ข้าราชการพลเรือนมี ๔ ประเภท

(๑) ข้าราชการการเมือง ได้แก่ผู้ซึ่งรับราชการใน
ตำแหน่งการเมือง

(๒) ข้าราชการพลเรือนสามัญ ได้แก่ผู้ซึ่งรับราชการ โดยได้รับเงินเดือนในอัตราสามัญ

(๓) ข้าราชการพลเรือนรัฐพาณิชย์ ได้แก่ผู้ซึ่งรับราชการในตำแหน่งการรัฐพาณิชย์ตามที่กำหนดในกฎ ก.พ.

(๔) ข้าราชการพลเรือนในพระองค์ ได้แก่ผู้ซึ่งรับราชการในตำแหน่งในพระองค์พระมหากษัตริย์ ตามที่กำหนด ในกฎ ก.พ.

(๕) ข้าราชการตำรวจ ได้แก่ผู้ซึ่งรับราชการโดยได้รับเงินเดือนในกรมตำรวจ

(๖) ข้าราชการครู ได้แก่ข้าราชการพลเรือนซึ่งดำรงตำแหน่งเป็นผู้สอนประจำสถานศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ หรือซึ่งดำรงตำแหน่งอื่นในกระทรวงศึกษาธิการอันเกี่ยวกับการให้การศึกษา ตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกาซึ่งออกตามกฎหมายว่าด้วยครู

(๗) ข้าราชการประจำต่างประเทศพิเศษ ได้แก่ ข้าราชการพลเรือนซึ่งได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งในต่างประเทศในกรณีพิเศษ

เล่ม ๗๑ ตอนที่ ๑๓ ราชกิจจานุเบกษา ๑๕ มีนาคม ๒๔๙๓

---

(๘) ข้าราชการพลเรือนวิสามัญ ได้แก่ผู้ซึ่งรับราชการโดยได้รับเงินเดือนในอัตราวิสามัญ

มาตรา ๒๔ ให้ข้าราชการพลเรือนได้รับเงินเดือนตามบัญชีท้ายพระราชบัญญัติ^๕ การจ่ายเงินเดือนให้เป็นไปตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการจ่ายเงินเดือน

ภายใต้บังคับแห่งมาตรา ๖๕ ตำแหน่งใดควรจะได้รับเงินเดือนในชั้นใด อันดับใด ให้ ก.พ. เป็นผู้กำหนด เว้นแต่ตำแหน่งที่ต้องแต่งตั้งจากข้าราชการพลเรือนชั้นพิเศษให้คณะรัฐมนตรีเป็นผู้กำหนด ในการกำหนดนี้ ให้คำนึงถึงปริมาณและคุณภาพของงานในตำแหน่งนั้น

สำหรับข้าราชการตำรวจ ให้ได้รับเงินเดือนตามอัตราซึ่งกำหนดในพระราชกฤษฎีกา

ในปีหนึ่ง ๆ ให้กระทรวงการคลังกำหนดเงินงบประมาณไว้สำหรับการเลื่อนเงินเดือนข้าราชการในกระทรวงทบวงกรมต่าง ๆ ตามที่คณะรัฐมนตรีอนุมัติ

มาตรา ๒๕ ข้าราชการพลเรือน นอกจากข้าราชการการเมือง ข้าราชการประจำต่างประเทศพิเศษ และข้าราชการพลเรือนวิสามัญ^๖ มีดังนี้

- (๑) ข้าราชการพลเรือนชั้นเจ้า
- (๒) ข้าราชการพลเรือนชั้นตรี
- (๓) ข้าราชการพลเรือนชั้นโท
- (๔) ข้าราชการพลเรือนชั้นเอก
- (๕) ข้าราชการพลเรือนชั้นพิเศษ

มาตรา ๒๖ ตำแหน่งข้าราชการพลเรือน นอกจากตำแหน่ง
ข้าราชการการเมือง ตำแหน่งข้าราชการประจำต่างประเทศ
พิเศษ และตำแหน่งข้าราชการพลเรือนวิสามัญ มัตถน

- (๑) เสมียนพันการ
- (๒) ประจำแผนก
- (๓) หัวหน้าแผนก
- (๔) หัวหน้ากอง
- (๕) ผู้อำนวยการกอง
- (๖) รองอธิบดี
- (๗) อธิบดี
- (๘) รองปลัดทบวง
- (๙) ปลัดทบวง

เล่ม ๗๑ ตอนที่ ๑๗ ราชกิจจานุเบกษา ๑๕ มีนาคม ๒๕๕๗

(๑๐) รองปลัดกระทรวง

(๑๑) ปลัดกระทรวง

กระทรวงทบวงกรมใดจะมีตำแหน่งผู้อำนวยการกอง รองอธิบดี รองปลัดทบวง หรือรองปลัดกระทรวง ให้ ก.พ. เป็นผู้กำหนดโดยคำนึงถึงปริมาณและคุณภาพของงานในตำแหน่งนั้น

ส่วนตำแหน่งที่เรียกชื่ออย่างอื่น จะได้มีกฎ ก.พ. กำหนดเกี่ยวกับตำแหน่งที่กล่าวมาแล้ว ตำแหน่งใดเป็นตำแหน่งผู้บังคับบัญชาส่วนราชการ ให้กำหนดในกฎ ก.พ. ด้วย

มาตรา ๒๗ ข้าราชการพลเรือนผู้ไปรับราชการตามกฎหมายว่าด้วยการรับราชการทหาร เมื่อออกจากราชการที่ไปรับนั้นโดยไม่มีความเสียหายแล้ว ประสงค์จะเข้ารับราชการในชั้น อันตํ่า และชั้นที่ได้รับอยู่ในขณะที่ไปรับราชการตามกฎหมายนั้น ภายในกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันพ้นราชการทหาร ให้กระทรวงทบวงกรมเดิมรับบรรจุที่เดิม และให้ผู้มีอำนาจสั่งบรรจุตามความในมาตรา ๑๐ เป็นผู้สั่งบรรจุ แต่ถ้าจะบรรจุให้ได้รับเงินเดือนสูงกว่าขณะที่ไปรับราชการทหาร ให้บรรจุได้ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎ ก.พ.

เล่ม ๗๑ ตอนที่ ๑๗ ราชกิจจานุเบกษา ๑๕ มีนาคม ๒๕๕๗

มาตรา ๒๔ ข้าราชการพลเรือนผู้ใดได้รับอนุมัติจากคณะกรรมการให้ไปปฏิบัติงานใดๆ ถ้ากระทรวงทบวงกรมเดิมเรียกกลับเข้ารับราชการ ให้มีกรรมในมาตรา ๒๓ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๒๕ ภายใต้บังคับแห่งกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน ถ้าตำแหน่งข้าราชการพลเรือนว่างลง และยังมีได้แต่งตั้งผู้ใดให้ดำรงตำแหน่งนั้น หรือผู้ดำรงตำแหน่งไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้เป็นครั้งคราว ให้ผู้บังคับบัญชาตั้งต่อไปนี้มีอำนาจสั่งให้ข้าราชการที่เห็นสมควรรักษาราชการในตำแหน่งนั้นชั่วคราวได้

(๑) รัฐมนตรีเจ้าสังกัด สำหรับข้าราชการพลเรือนตั้งแต่ตำแหน่งปลัดกระทรวง หรือตำแหน่งที่เทียบเท่าลงมา

(๒) ปลัดกระทรวง ปลัดทบวง หรืออธิบดีผู้บังคับบัญชา แล้วแต่กรณี สำหรับข้าราชการพลเรือนตั้งแต่ตำแหน่งหัวหน้ากองหรือตำแหน่งที่เทียบเท่าลงมา

(๓) ผู้ว่าราชการภาค สำหรับข้าราชการพลเรือนตั้งแต่ตำแหน่งหัวหน้าแผนกหรือตำแหน่งที่เทียบเท่าลงมา

เล่ม ๗๑ ตอนที่ ๕๓ ราชกิจจานุเบกษา ๑๕ มีนาคม ๒๔๕๓

(๕) ผู้ว่าราชการจังหวัด สำหรับข้าราชการพลเรือนตั้งแต่ตำแหน่งประจำแผนกหรือตำแหน่งที่เทียบเท่าลงมา

ในกรณีที่ผู้บังคับบัญชาได้มีคำสั่งตามความใน (๒) (๓) หรือ (๔) ไปแล้ว ถ้ารัฐมนตรีเจ้าสังกัดพิจารณาเห็นสมควรที่จะสั่งเปลี่ยนแปลงเป็นอย่างอื่น ก็ให้มีอำนาจที่จะสั่งการได้

ผู้รักษาราชการในตำแหน่งตามความในมาวานี้ ให้มีอำนาจหน้าที่ตามตำแหน่งที่รักษาราชการนั้น ในกรณีที่มิได้กฎหมายอื่นแต่งตั้งให้ผู้ดำรงตำแหน่งนั้น ๆ เป็นกรรมการ หรือให้มีอำนาจหน้าที่อย่างใด ก็ให้ผู้รักษาราชการในตำแหน่งทำหน้าที่กรรมการ หรือมีอำนาจหน้าที่อย่างนั้นในระหว่างที่รักษาราชการในตำแหน่ง แล้วแต่กรณีด้วย

มาตรา ๓๐ การโอนข้าราชการของกระทรวงทุกกระทรวงไปบรรจุต่างกระทรวงในชั้น อันตติย และชั้นที่ไม่สูงกว่าเดิม อาจทำได้โดยกระทรวงทบวงกรมเจ้าสังกัดทั้งสองฝ่ายได้ตกลงยินยอมในการโอนนั้นแล้ว

เล่ม ๗๑ ตอนที่ ๑๗ ราชกิจจานุเบกษา ๑๕ มีนาคม ๒๔๕๗

การโอนข้าราชการพลเรือนชั้นพิเศษ ให้รัฐมนตรีเจ้าสังกัด
ที่จะรับโอนมาบรรจุในรายงานไปยังคณะกรรมการพิจารณา
อนุมัติ และเมื่อได้รับอนุมัติแล้ว ให้รัฐมนตรีเจ้าสังกัดเป็น
ผู้ส่งบรรจุ

การโอนข้าราชการพลเรือนชั้นเอกและชั้นโท ให้ อ.ก.พ.
กระทรวงที่จะรับโอนมาพิจารณาอนุมัติ และเมื่อได้รับ
อนุมัติแล้ว ให้เจ้ากระทรวงเป็นผู้ส่งบรรจุ

การโอนข้าราชการพลเรือนชั้นตรีและชั้นจตุรา ให้ อ.ก.พ.
กรมที่จะรับโอนมาพิจารณาอนุมัติ และเมื่อได้รับอนุมัติ
แล้ว ให้ไปจัดกระทรวง ปลัดทบวง หรืออธิบดีผู้บังคับบัญชา
แล้วแต่กรณี เป็นผู้ส่งบรรจุ

การโอนข้าราชการไปบรรจุต่างกรมในกระทรวงเดียวกัน
ในชั้น อันตบ และชั้นสูงไม่สูงกว่าเดิม อาจทำได้โดยอนุโลม

การโอนข้าราชการพลเรือนวิสามัญราชการได้

ในกรณีที่ข้าราชการเป็นข้าราชการฝ่ายตุลาการ ทหาร หรือ
ข้าราชการพลเรือนสังกัดกระทรวงกลาโหม ให้ ก.พ. มีอำนาจ
เทียบกับชั้น อันตบ และชั้นเงินเดือนข้าราชการพลเรือน และ

ฉบับพิเศษ หน้า ๒๒

เล่ม ๗๑ ตอนที่ ๑๗ ราชกิจจานุเบกษา ๑๕ มีนาคม ๒๔๕๗

วันรับราชการในขณะดำรงตำแหน่งข้าราชการฝ่ายตุลาการ ทหาร หรือข้าราชการพลเรือนสังกัดกระทรวงกลาโหม ให้ถือว่าเป็นวันราชการที่ดำรงตำแหน่งข้าราชการพลเรือนตามความหมายแห่งพระราชบัญญัติ^{๕๕}

✓ มาตรา ๓๑ การโอนข้าราชการการเมืองมาเป็นข้าราชการพลเรือนประเภทอื่นนอกจากข้าราชการประจำต่างประเทศพิเศษ จะกระทำมิได้

มาตรา ๓๒ ข้าราชการออกจากราชการไปแล้ว และมีคุณสมบัติตามมาตรา ๔๔ หรือแม้จะขาดคุณสมบัติตามมาตรา ๔๔ แต่ผู้ซึ่งได้รับการยกเว้นตามในมาตรา ๔๕ ถ้าสมัครเข้ารับราชการในตำแหน่งข้าราชการพลเรือนในชั้น อันดับ และชั้นที่สูงกว่าเดิม และทางราชการต้องการจะรับเข้าทำราชการ ให้ผู้มอำนาจและหน้าที่พิจารณาอนุมัติการโอนตาม มาตรา ๓๐ พิจารณาตามวิธีการที่ ก.พ. กำหนด เมื่อเห็นว่า เหมาะสมกับราชการที่จะรับเข้าบรรจุ^{๕๖} ก็ให้ผู้มอำนาจสั่งบรรจุตามมาตรา ๓๐ สั่งบรรจุได้ และให้นำความในมาตรา ๓๐ வருக^{๕๗} ให้ใช้บังคับโดยอนุโลม ในกรณีที่ผู้มอำนาจและหน้าที่พิจารณาอนุมัติการโอนตามมาตรา ๓๐ เห็นสมควรบรรจุ

ฉบับพิเศษ หน้า ๒๓

เล่ม ๗๑ ตอนที่ ๑๗ ราชกิจจานุเบกษา ๑๕ มีนาคม ๒๔๕๗

ในชั้น อัศวิน และชั้นที่สูงกว่าเดิม ให้ขออนุมัติ ก.พ. เป็น
ราย ๆ ไป

ผู้ออกจากราชการโดยถูกเลิกตำแหน่ง ย่อมได้รับการ
บรรจุตามความในมาตรา^{๕๓} ก่อน^{๕๔} เมื่อ^{๕๕} ออกจากราชการโดยเหตุอื่น

บทบัญญัติในมาตรานี้ มิให้ใช้บังคับกับข้าราชการประจำ
ต่างประเทศพิเศษ และข้าราชการพลเรือนวิสามัญ

มาตรา ๓๓ ข้าราชการการเมือง^{๕๖} ออกจากราชการไป และ
เป็นผู้^{๕๗} คู่สมรส^{๕๘} ตามมาตรา ๔๔ หรือแม่^{๕๙} จิตคู่สมรส^{๖๐}
ตามมาตรา ๔๔ แล้ว^{๖๑} ย่อม^{๖๒} ได้รับการยกเว้น^{๖๓} ตามความในมาตรา
๔๕ และมี^{๖๔} พ้น^{๖๕} ความ^{๖๖} มาตรา ๔๕ ถ้า^{๖๗} สม^{๖๘} ภาร^{๖๙} ข้าราชการ^{๗๐}
ในตำแหน่งข้าราชการพลเรือน จะ^{๗๑} บรรจุ^{๗๒} ให้^{๗๓} ได้รับ^{๗๔} เงิน^{๗๕} เดือน^{๗๖} ได้^{๗๗}
ไม่^{๗๘} สูง^{๗๙} กว่า^{๘๐} ที่^{๘๑} ได้รับ^{๘๒} อยู่^{๘๓} ไป^{๘๔} ขณะ^{๘๕} ดำ^{๘๖} รง^{๘๗} ตำแหน่ง^{๘๘} ข้าราชการ^{๘๙} การเมือง^{๙๐}
ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎ ก.พ.

มาตรา ๓๔ ข้าราชการพลเรือนออกจากตำแหน่ง เมื่อ

- (๑) ตาย
- (๒) ลาออก
- (๓) ให้ออก

ฉบับพิเศษ หน้า ๒๔

เล่ม ๗๑ ตอนที่ ๑๗ ราชกิจจานุเบกษา ๑๔ มีนาคม ๒๔๘๗

(๔) ปลดออก

(๕) ไล่ออก

มาตรา ๓๕ ภายใต้บังคับแห่งกฎหมายว่าด้วยบำเหน็จ
บำนาญข้าราชการ ข้าราชการพลเรือนผู้ใดประสงค์จะลาออก
จากราชการที่ย่อมทำได้ โดยยื่นหนังสือขอลาออกต่อผู้บังคับ
บัญชาเหนือตนขึ้นไปชั้นหนึ่ง ถ้าผู้ได้รับหนังสือขอลาออก
นั้นไม่มีอำนาจสั่งอนุญาตลาออก ก็ให้เสนอหนังสือนั้นต่อไป
ถึงผู้บังคับบัญชาเหนือขึ้นไปตามลำดับ เมื่อผู้มีอำนาจสั่ง
อนุญาตลาออกได้ส่งอนุญาตแล้ว จึงให้ถือว่าออกจากร
าชการตามคำสั่ง

ให้ผู้บังคับบัญชาดังต่อไปเป็นผู้มีอำนาจสั่งอนุญาตการลา
ออก

๑. รัฐมนตรีเจ้าสังกัด สำหรับข้าราชการพลเรือนชั้นเล
ขนพิเศษลงมา

๒. ปลัดกระทรวง ปลัดทบวง หรืออธิบดีผู้บังคับบัญชา
แล้วแต่กรณี สำหรับข้าราชการพลเรือนตั้งแต่ชั้นโทลงมา

เล่ม ๗๑ ตอนที่ ๑๗ ราชกิจจานุเบกษา ๑๕ มีนาคม ๒๔๕๗

๓. ผู้ว่าราชการภาค สำหรับข้าราชการพลเรือนตั้งแต่
ชั้นตรีลงมา

๔. ผู้ว่าราชการจังหวัด สำหรับข้าราชการพลเรือนชั้น
จัตวา

ถ้าผู้มีอำนาจสั่งอนุญาตการลาออกเห็นว่าจำเป็น เพื่อ
ประโยชน์แก่ราชการ จะยับยั้งการอนุญาตให้ลาออกไว้เป็น
เวลาไม่เกินหนึ่งปี นับแต่วันยื่นหนังสือขอลาออกก็ได้

ในกรณีผู้ขอลาออกมีเรื่องถูกกล่าวหาว่าทำผิดวินัย และ
อยู่ในระหว่างการสอบสวน หรือการพิจารณาทางวินัย ผู้มี
อำนาจสั่งอนุญาตการลาออกจะยับยั้งการอนุญาตให้ลาออกไว้เพื่อ
รอฟังผลของเรื่องที่ถูกกล่าวหาว่าทำผิดวินัยก็ได้ แต่ในกรณีที่
ผู้ขอลาออกมีกรณีถูกกล่าวหาว่าทำผิดคืออาญาซึ่งมิใช่ความผิด
ที่เป็นลหุโทษ หรือความผิดที่มีกำหนดโทษชั้นลหุโทษ หรือ
ความผิดอันได้กระทำโดยประมาท หรือมีกรณีต้องหาว่าทำผิด
วินัยอย่างร้ายแรง ห้ามมิให้ผู้มีอำนาจสั่งอนุญาตอนุญาตการ
ลาออก แต่เมื่อเรื่องถึงที่สุดแล้ว ผู้ขอลาออกไม่ถูกลงโทษ
ไล่ออก ปลดออก หรือถูกสั่งให้ออก จะยับยั้งการอนุญาต
ให้ลาออกเพราะเหตุนี้ได้อีกต่อไปไม่ได้

ฉบับพิเศษ หน้า ๒๖

เล่ม ๓๑ ตอนที่ ๑๓) ราชกิจจานุเบกษา ๑๕ มีนาคม ๒๔๘๓

มาตรา ๓๖ เมื่อผู้บังคับบัญชาเห็นสมควรให้ข้าราชการ
ผู้ใดออกจากราชการเพื่อบำเหน็จบำนาญตามกฎหมายว่าด้วย
บำเหน็จบำนาญ ก็ให้มีอำนาจสั่งได้ดังต่อไปนี้

(๑) รัฐมนตรีเจ้าสังกัด สำหรับข้าราชการพลเรือน
ตั้งแต่ชั้นเอกลงมา

(๒) ปลัดกระทรวง ปลัดทบวง หรืออธิบดีผู้บังคับ
บัญชา แล้วแต่กรณี สำหรับข้าราชการพลเรือนตั้งแต่ชั้นโท
ลงมา

(๓) ผู้ว่าราชการภาค สำหรับข้าราชการพลเรือน
ตั้งแต่ชั้นตรีลงมา

(๔) ผู้ว่าราชการจังหวัด สำหรับข้าราชการพลเรือน
ชั้นจัตวา

แต่ในการสั่งให้ออกจากราชการเพื่อบำเหน็จบำนาญ
เพราะเหตุทดแทน ให้ทำได้ในกรณีต่อไปนี้

(ก) เมื่อข้าราชการพลเรือนผู้ใดเจ็บป่วยไม่อาจปฏิบัติ
หน้าที่ราชการของตนได้โดยสม่ำเสมอ แต่ไม่ถึงทุพพลภาพ
ถ้าผู้บังคับบัญชาดังกล่าวเห็นสมควรให้ออกจากราชการแล้ว
ให้สั่งให้ผู้นั้นออกจากราชการได้

เล่ม ๗๑ ตอนที่ ๑๗ ราชกิจจานุเบกษา ๑๕ มีนาคม ๒๔๘๗

(ข) เมื่อข้าราชการพลเรือนผู้ใดสมัครไปปฏิบัติงานใด ๆ ตามความประสงค์ของทางราชการ ให้ผู้บังคับบัญชาตั้งกล่าวสั่งให้ผู้นั้นออกจากราชการได้

(ค) เมื่อข้าราชการพลเรือนผู้ใดขาดคุณสมบัติตาม มาตรา ๔๔ (๑) หรือ (๔) ก็ให้ผู้บังคับบัญชามองตั้งกล่าวสั่งให้ผู้นั้นออกจากราชการ

มาตรา ๓๗ เมื่อข้าราชการพลเรือนผู้ใดหย่อนความสามารถด้วยเหตุใดในอันที่จะปฏิบัติหน้าที่ราชการของตน หรือ ประพฤติตนไม่เหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือ บกพร่องในหน้าที่ด้วยเหตุใด ให้ดำเนินการดังต่อไปนี้

(๑) สำหรับข้าราชการพลเรือนตั้งแต่ชั้นพิเศษลงมา ในราชการบริหารส่วนกลางและส่วนภูมิภาค เมื่อกระทรวง เจ้าสังกัดได้สอบสวนรายงาน อ.ก.พ. กระทรวง และ อ.ก.พ. กระทรวงพิจารณาเห็นสมควรให้ออกจากราชการแล้ว ก็ให้ รัฐมนตรีเจ้าสังกัด ปลัดกระทรวง ปลัดทบวง หรืออธิบดีผู้บังคับบัญชาซึ่งรัฐมนตรีเจ้าสังกัดมอบหมาย สั่งให้ผู้นั้นออกจากราชการ ทั้งนี้ภายใต้บังคับแห่งมาตรา ๔๒

เล่ม ๗๑ ตอนที่ ๑๗ ราชกิจจานุเบกษา ๑๕ มีนาคม ๒๕๕๗

(๒) สำหรับข้าราชการพลเรือนชั้นโทและชั้นตรีในราชการบริหารส่วนกลางและส่วนภูมิภาค เมื่อกรมเจ้าสังกัดได้สอบสวนรายงาน อ.ก.พ. กระทรวง และ อ.ก.พ. กระทรวงพิจารณาเห็นสมควรให้ออกจากราชการแล้ว ก็ให้รัฐมนตรีเจ้าสังกัด ปลัดกระทรวง ปลัดทบวง หรืออธิบดีผู้บังคับบัญชาซึ่งรัฐมนตรีเจ้าสังกัดมอบหมาย ส่งให้ผู้นั้นออกจากราชการ

(๓) สำหรับข้าราชการพลเรือนชั้นจัตวาในราชการบริหารส่วนกลางและส่วนภูมิภาค เมื่อกรมเจ้าสังกัดได้สอบสวนรายงาน อ.ก.พ. กรม และ อ.ก.พ. กรมพิจารณาเห็นสมควรให้ออกจากราชการแล้ว ก็ให้ปลัดกระทรวง ปลัดทบวง หรืออธิบดีผู้บังคับบัญชา แล้วแต่กรณี ส่งให้ผู้นั้นออกจากราชการ

(๔) สำหรับข้าราชการพลเรือนชั้นจัตวาในราชการบริหารส่วนภูมิภาค เมื่อผู้ว่าราชการภาค หรือผู้ว่าราชการจังหวัดได้สอบสวนรายงาน อ.ก.พ. ภาค และ อ.ก.พ. ภาคเห็นสมควรให้ออกจากราชการแล้ว ก็ให้ผู้ว่าราชการภาคส่งให้ผู้นั้นออกจากราชการ

ในกรณีที่รัฐมนตรีเจ้าสังกัด ปลัดกระทรวง ปลัดทบวง หรืออธิบดีผู้บังคับบัญชา แล้วแต่กรณี เห็นว่าสมควรให้

เล่ม ๓๑ ตอนที่ ๑๑ ราชกิจจานุเบกษา ๑๕ มีนาคม ๒๕๕๓

ข้าราชการผู้ใดออกจากราชการ ซึ่งเป็นความเห็นขัดแย้งกับ
ความเห็นของ อ.ก.พ. ภาค ก็ให้นำสำนวนเสนอ อ.ก.พ.
กระทรวงพิจารณาวินิจฉัยอีกครั้งหนึ่ง ถ้า อ.ก.พ. กระทรวง
เห็นสมควรให้ออกจากราชการ ก็ให้ผู้บังคับบัญชาตั้งกล่าว
สั่งให้ข้าราชการผู้นั้นออกจากราชการต่อไป

การนำพยานหลักฐานตามที่ผู้บังคับบัญชาสอบสวน รายงาน
บันทึกการสอบสวนของพนักงานสอบสวน สำนวนของอัยการ
สำนวนการพิจารณาของศาล หรือสำเนาคำพิพากษา อย่างไรก็ดี
อย่างหนึ่งมาใช้เป็นสำนวนพิจารณา ก็ให้ถือว่าได้ทำการสอบ
สวนตามความหมายที่ใช้ในมาตรฐานแล้ว แต่ถ้าผู้บังคับบัญชา
ซึ่งจะเป็นผู้สั่งให้ออกจากราชการเห็นว่า สามารถตั้งกรรมการ
สอบสวนพิจารณาอีกครั้งหนึ่ง ก็ให้ดำเนินการได้

มาตรา ๓๘ เมื่อข้าราชการพลเรือนผู้ใดต้องหาว่าผิดวินัย
อย่างร้ายแรง และการสอบสวนไม่ได้ความเป็นสัจจะว่ากระทำ
ผิดที่จะถูกล้อออกหรือปลดออก แต่มีมลทินหรือมีหมองใน
กรณีที่ถูกสอบสวนนั้น ซึ่งจะให้รับราชการต่อไปอาจเป็นการ
เสียหายแก่ราชการ ก็ให้ผู้บังคับบัญชาสั่งให้ออกจากราชการ
ได้ โดยให้นำความในมาตรา ๓๗ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

เล่ม ๗๑ ตอนที่ ๑๗ ราชกิจจานุเบกษา ๑๕ มีนาคม ๒๕๕๓

มาตรา ๓๕ เมื่อข้าราชการพลเรือนผู้ใดต้องรับโทษจำคุก โดยคำพิพากษาถึงที่สุดสำหรับความผิดที่เป็นลหุโทษ หรือความผิดที่มีกำหนดโทษชั้นลหุโทษ หรือความผิดอันได้กระทำโดยประมาท ซึ่งยังไม่ถึงกับจะต้องถูกไล่ออก หรือปลดออกจากราชการ ผู้มีอำนาจสั่งอนุญาตการลาออกตามมาตรา ๓๕ จะสั่งให้ผู้นั้นออกจากราชการก็ได้

มาตรา ๔๐ ผู้สอบแข่งขัน ผู้สอบคัดเลือก หรือผู้ได้รับการคัดเลือกผู้ใด ได้รับบรรจุเข้ารับราชการแล้ว หากภายหลังปรากฏว่าผู้นั้นขาดคุณสมบัติตามมาตรา ๔๔ โดยไม่ได้รับการยกเว้นตามความในมาตรา ๔๕ หรือขาดพินความรู้ตามมาตรา ๔๓ อยู่ก่อนได้รับการบรรจุก็ดี มีกรณีต้องหาอยู่ก่อน และภายหลังเป็นผู้ขาดคุณสมบัติเนื่องจากกรณีต้องหานั้นก็ดี ให้ผู้มีอำนาจสั่งบรรจุสั่งให้ผู้นั้นออกจากราชการโดยพลัน แต่ทั้งนี้ไม่เป็นการกระทบกระเทือนถึงการใดที่ผู้นั้นได้ปฏิบัติไปตามอำนาจและหน้าที่และการได้รับเงินเดือนก่อนมีคำสั่งให้ออกนั้น

มาตรา ๔๑ ภายใต้บังคับแห่งกฎหมายว่าด้วยบำเหน็จบำนาญข้าราชการ คำสั่งให้ข้าราชการพลเรือนออกจากราชการตามความในมาตรา ๓๓ มาตรา ๓๔ และมาตรา ๓๕ ให้ถือ

เล่ม ๗๑ ตอนที่ ๑๗ ราชกิจจานุเบกษา ๑๕ มีนาคม ๒๕๕๗

ว่าเป็นคำสั่งให้ออกเพื่อรับบำเหน็จบำนาญเหตุทดแทน ส่วนคำสั่งให้ออกจากราชการตามความในมาตรา ๔๐ นั้น ถ้าการเข้ารับราชการเป็นไปโดยสุจริตแล้ว ให้ถือว่าเป็นคำสั่งให้ออกเพื่อรับบำเหน็จบำนาญเหตุทดแทนเช่นเดียวกัน

มาตรา ๔๒ การออกจากราชการของข้าราชการพลเรือน ตำแหน่งปลัดกระทรวง รองปลัดกระทรวง ปลัดทบวง รองปลัดทบวง อธิบดี รองอธิบดี ผู้อำนวยการกอง หรือตำแหน่งที่เทียบเท่า เพราะตายหรือลาออก ให้นำความกราบบังคมทูลเพื่อทรงทราบ แต่ถ้าเป็นการออกจากราชการเพราะไล่ออก ปลดออก หรือให้ออก ต้องนำความกราบบังคมทูลให้ทรงถอดถอน

ลักษณะ ๓

ข้าราชการพลเรือนสามัญ

มาตรา ๔๓ ผู้สมัครสอบแข่งขัน สอบคัดเลือก หรือคัดเลือก ต้องมีคุณสมบัติตามมาตรา ๔๔ หรือแม้จะขาดคุณสมบัติตามมาตรา ๔๔ แต่ผู้นั้นได้รับการยกเว้นตามความในมาตรา ๔๕ และต้องมีพจนานุกรมความรู้ตามมาตรา ๔๗

ฉบับพิเศษ หน้า ๓๒

เล่ม ๗๑ ตอนที่ ๑๗ ราชกิจจานุเบกษา ๑๕ มีนาคม ๒๕๕๗

มาตรา ๔๔ ผู้สมัครเข้าเป็นข้าราชการพลเรือนสามัญ ต้อง
สอบแข่งขัน สอบคัดเลือก หรือคัดเลือก และต้องมี
คุณสมบัติดังนี้

- (๑) มีสัญชาติไทย
- (๒) อายุไม่ต่ำกว่าสิบแปดปีบริบูรณ์
- (๓) เป็นผู้เลื่อมใสในการปกครองตามรัฐธรรมนูญ
ด้วยความบริสุทธิ์ใจ
- (๔) ไม่เป็นผู้มีกายทุพพลภาพ ไร้ความสามารถ
หรือจิตผั่นเพี้ยนไม่สมประกอบ หรือเป็นโรคตามที่กำหนด
ในกฎ ก.พ.
- (๕) ไม่เป็นผู้ที่อยู่ในระหว่างถูกพักราชการ
- (๖) ไม่เป็นผู้บกพร่องในศีลธรรมอันดี
- (๗) ไม่เป็นผู้มีหนี้สินล้นพ้นตัว
- (๘) ไม่เป็นผู้เคยต้องรับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึง
ที่สุดให้จำคุก เว้นแต่ความผิดที่เป็นลหุโทษ หรือความผิดที่มี
กำหนดโทษชั้นลหุโทษ หรือความผิดอันได้กระทำโดยประมาท

เล่ม ๓๑ ตอนที่ ๑๗ราชกิจจานุเบกษา ๑๕ มีนาคม ๒๔๕๗

(๙) ไม่เป็นผู้เคยถูกลงโทษเพราะประพฤติดังต้อง
ออกจากองค์การรัฐบาล องค์การสาธารณ เทศบาล หรือ
สุขาภิบาล

(๑๐) ไม่เป็นผู้เคยถูกลงโทษให้ออกจากราชการเพราะ
กระทำผิดทางวินัย

(๑๑) ไม่เป็นผู้เคยถูกลงโทษปลดออกจากราชการตาม
กฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือน หรือตามกฎหมาย
อื่น

(๑๒) ไม่เป็นผู้เคยถูกลงโทษไล่ออกจากราชการ ตาม
กฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือน หรือตามกฎหมาย
อื่น

มาตรา ๕๕ ผู้ขาดคุณสมบัติตามมาตรา ๕๔ (๖) (๗)
(๘) (๑๐) (๑๑) และ (๑๒) ก.พ. อาจพิจารณาสอบสวนว่า
ผู้นั้นได้กลับตนประพฤติเป็นคนดี และในกรณีขาดคุณสมบัติ
ตามมาตรา ๕๔ (๘) (๑๐) หรือ (๑๑) ผู้นั้นได้ออกจาก
งาน หรือออกจากราชการไปเกินกว่าสองปี หรือในกรณีขาดคุณสมบัติ
ตามมาตรา ๕๔ (๑๒) ผู้นั้นได้ออกจากราชการไปเกินกว่า
สามปีแล้ว จะยกเว้นให้เป็นรายบุคคลก็ได้ มติของ ก.พ.

เล่ม ๑๑ ตอนที่ ๑๑ ราชกิจจานุเบกษา ๑๕ มีนาคม ๒๔๕๑

ในการประชุมปรึกษากฎหมายเช่นนี้ต้องเป็นเอกฉันท์ การลงมติให้กระทำโดยลับ

มาตรา ๔๖ ตำแหน่งข้าราชการพลเรือนใดที่โดยลักษณะหรือคุณภาพของงานไม่เหมาะสมแก่การแต่งตั้งบรรพหรือสตรีเข้ารับราชการ ให้กระทรวงเจ้าสังกัดทำความตกลงกับ ก.พ. วางข้อบังคับไว้มิให้แต่งตั้งบรรพ หรือสตรี เข้ารับราชการในตำแหน่งนั้น

มาตรา ๔๗ ผู้สมัครสอบแข่งขันจะต้องมีพินความรูตามที่กำหนดในกฎ ก.พ.

มาตรา ๔๘ ให้ ก.พ. จัดการสอบแข่งขันวิชาข้าราชการพลเรือนชั้นต้นและชั้นตรี ตามหลักสูตรและวิธีการที่ ก.พ. กำหนด โดยคำนึงถึงลักษณะและคุณภาพของราชการในหน้าที่ และจะแบ่งส่วนราชการเพื่อจัดการสอบแข่งขันสำหรับแต่ละส่วนก็ได้

มาตรา ๔๙ ภายใต้บังคับแห่งมาตรา ๔๘ และมาตรา ๔๘ ผู้สอบแข่งขันหรือสอบคัดเลือกที่ได้คะแนนสูง มีสิทธิที่จะได้เข้ารับราชการก่อนผู้ได้คะแนนต่ำลงมาตามลำดับ

เล่ม ๗๑ ตอนที่ ๑๗ ราชกิจจานุเบกษา ๑๕ มีนาคม ๒๕๕๗

มาตรา ๕๐ การสอบแข่งขัน ตามปกติให้ทำปีละครั้ง แต่อย่างช้าต้องไม่เกินสองปี ถ้ามีการสอบแข่งขันใหม่อีกเมื่อใดแล้ว บัญชีการสอบแข่งขันคราวก่อนเป็นอันยกเลิก

มาตรา ๕๑ ผู้สอบแข่งขัน ผู้สอบคัดเลือก หรือผู้ได้รับการคัดเลือก ซึ่งมีสิทธิที่จะได้รับบรรจุเข้ารับราชการ ถ้าปรากฏขึ้นว่าขาดคุณสมบัติตามมาตรา ๔๕ โดยไม่ได้รับการยกเว้นตามความในมาตรา ๔๕ หรือขาดพินัยกรรมตามมาตรา ๔๗ อยู่ก่อน หรือภายหลังการสอบแข่งขัน สอบคัดเลือก หรือได้รับการคัดเลือก เป็นอันว่าผู้นั้นหมดสิทธิที่จะได้รับการบรรจุ

มาตรา ๕๒ การบรรจุข้าราชการพลเรือน ให้ผู้บังคับบัญชาบรรจุได้ตามหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้

(๑) ข้าราชการพลเรือนชั้นจัตวา บรรจุจากบุคคลที่สอบแข่งขันในวิชาข้าราชการพลเรือนชั้นจัตวาได้ การบรรจุให้บรรจุในอันดับ ๑ ขั้นต่ำ

(๒) ข้าราชการพลเรือนชั้นตรี บรรจุจากบุคคลที่สอบแข่งขันในวิชาข้าราชการพลเรือนชั้นตรีได้ การบรรจุให้

เล่ม ๓๑ ตอนที่ ๑๗ ราชกิจจานุเบกษา ๑๕ มีนาคม ๒๕๕๗

บรรจุในชั้นตรียันต์ ๑ ขันต่ำ ทั้งนี้ภายใต้บังคับแห่งมาตรา ๕๑ วรรคสอง และมาตรา ๖๑

ให้ผู้บังคับบัญชาดังต่อไปนี้เป็นผู้มีอำนาจสั่งบรรจุ

(ก) ปลัดกระทรวง ปลัดทบวง หรืออธิบดีผู้บังคับบัญชา แล้วแต่กรณี มีอำนาจบรรจุข้าราชการพลเรือนชั้นตรี และข้าราชการพลเรือนชั้นจัตวา

(ข) ผู้ว่าราชการภาค มีอำนาจบรรจุข้าราชการพลเรือนชั้นตรี และข้าราชการพลเรือนชั้นจัตวา

(ค) ผู้ว่าราชการจังหวัด มีอำนาจบรรจุข้าราชการพลเรือนชั้นจัตวา

ผู้สอบแข่งขัน ผู้สอบคัดเลือก หรือผู้ได้รับการคัดเลือกที่ไม่เป็นข้าราชการ ให้แต่งตั้งเป็นข้าราชการพลเรือนวิสามัญชั่วคราว เพื่อทดลองให้ปฏิบัติราชการก่อนเป็นเวลาไม่น้อยกว่าหกเดือนแต่ไม่เกินหนึ่งปี ต่อเมื่อปรากฏว่ามีความประพฤติ ความรู้และความสามารถสมควรที่จะบรรจุและแต่งตั้งได้แล้ว จึงให้บรรจุและแต่งตั้งเป็นข้าราชการพลเรือนสามัญต่อไป ในกรณีเช่นนี้ ให้นับวันรับราชการในระหว่างเป็นข้าราชการพลเรือนวิสามัญชั่วคราวนั้นเป็นวันรับราชการตามความหมาย

เล่ม ๗๑ ตอนที่ ๑๗ ราชกิจจานุเบกษา ๑๕ มีนาคม ๒๕๕๓

แห่งพระราชบัญญัติ^๕ และตามความหมายแห่งกฎหมายว่าด้วยบำเหน็จบำนาญข้าราชการ แต่ถ้าปรากฏว่ามีความประพฤติไม่ดี หรือไม่มีความรู้ หรือไม่มีความสามารถพอที่จะปฏิบัติหน้าที่ราชการในตำแหน่งที่จะได้รับแต่งตั้ง ให้ผู้มีอำนาจสั่งบรรจุสั่งให้ออกจากราชการ

ในกรณีบุคคลดังกล่าวในวรรคก่อนเป็นข้าราชการอยู่แล้ว ให้บรรจุและแต่งตั้ง^๕ ขึ้น^๕ เพื่อทดลองให้ปฏิบัติหน้าที่ราชการเป็นเวลาไม่น้อยกว่าหกเดือน แต่ไม่เกินหนึ่งปี และให้นำความในวรรคก่อนมาใช้บังคับโดยอนุโลม การสั่งให้ออกจากราชการให้นำความในมาตรา ๓๗ มาใช้บังคับโดยอนุโลม แต่ถ้าบุคคลซึ่งออกจากราชการนั้นประสงค์จะกลับเข้ารับราชการในตำแหน่งเดิม ให้กระทรวงมหาดไทยเดิมรับบรรจุ^๕ เดียว ในเมื่อมีตำแหน่งว่าง

มาตรา ๕๖ ผู้ใดได้รับปริญญาหรือประกาศนียบัตรวิชาชีพ รัฐมนตรีเจ้าสังกัด หรือปลัดกระทรวง ปลัดทบวง หรืออธิบดีผู้บังคับบัญชา แล้วแต่กรณี อาจคัดเลือก หรือสอบคัดเลือกบรรจุ^๕ เข้าเป็นข้าราชการพลเรือนที่ใช่วิชา^๕ นั้น ๆ ในชั้นใด ๆ

เล่ม ๗๑ ตอนที่ ๑๗ ราชกิจจานุเบกษา ๑๕ มีนาคม ๒๔๕๗

ที่ไม่สูงกว่าชั้นโทได้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎ ก.พ. และให้นำความในมาตรา ๖๑ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๕๕ ราชการส่วนใดมีเหตุพิเศษ ให้กระทรวง เจ้าสังกัดทำความตกลงกับ ก.พ. ที่จะกำหนดคุณสมบัติ พัน ความรู้ และวิธีคัดเลือก หรือสอบคัดเลือกอย่างอื่น เพื่อให้ การบรรจุและแต่งตั้งโดยความเที่ยงธรรมที่จะได้บุคคลที่มีคุณ วุฒิและความสามารถในราชการ แล้วรายงานไปยังคณะ รัฐมนตรี เพื่อนำความกราบบังคมทูลให้ทรงตราเป็นพระราช กฤษฎีกา

มาตรา ๕๕ การบรรจุบุคคลเข้าเป็นข้าราชการในตำแหน่ง วิชาการ ข้างฝีมือ หรือผู้ชำนาญการพิเศษต่าง ๆ และการ ปรับปรุงเข้าชั้น การเลื่อนอันดับ และการเลื่อนขึ้นเงินเดือน ของข้าราชการเช่นว่านั้น ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ และวิธีการ ที่กำหนดในกฎ ก.พ.

มาตรา ๕๖ กระทรวงทบวงกรมใดมีความจำเป็นที่จะบรรจุ ข้าราชการจากผู้ทรงคุณวุฒิให้ดำรงตำแหน่งใด ๆ เป็นพิเศษ ให้เสนอเรื่องไปให้ ก.พ. สอบสวน เมื่อ ก.พ. สอบสวนเห็น

ฉบับพิเศษ หน้า ๓๕

เล่ม ๗๑ ตอนที่ ๑๗ ราชกิจจานุเบกษา ๑๕ มีนาคม ๒๔๘๗

สมควรแล้ว ให้เสนอมายังคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาอนุมัติ
เมื่อคณะรัฐมนตรีอนุมัติแล้ว ให้บรรจุและแต่งตั้งผู้แทนเป็น
ข้าราชการพลเรือนสามัญได้

มาตรา ๕๗ ข้าราชการพลเรือนชั้นจัตวา เลื่อนขึ้นเป็น
ชั้นตรีได้ด้วยการสอบแข่งขันในวิชาข้าราชการพลเรือนชั้นตรี

ข้าราชการพลเรือนชั้นจัตวาที่ได้รับราชการมาแล้วเป็นเวลา
ไม่น้อยกว่าสิบห้าปี และได้รับเงินเดือน ๑๒๐ บาทมาแล้วเป็น
เวลาไม่น้อยกว่าสี่ปี และดำรงตำแหน่งประจำแผนก หรือ
ตำแหน่งที่เทียบเท่ามาแล้วไม่น้อยกว่าหนึ่งปี ย้ายจากแผนก
หัวหน้ากองและอธิบดี ปลัดทบวง หรือปลัดกระทรวงผู้บังคับ
บัญชา แล้วแต่กรณี รับรองว่าเป็นผู้ที่มีความประพฤติดี ความรู้
และความสามารถสมควรที่จะเป็นข้าราชการพลเรือนชั้นตรีได้
อธิบดี ปลัดทบวง หรือปลัดกระทรวงผู้บังคับบัญชา จะ
คัดเลือกให้เลื่อนขึ้นเป็นข้าราชการพลเรือนชั้นตรี โดยอนุมัติ
อ.ก.พ. กรมก็ได้

มาตรา ๕๘ การเลื่อนข้าราชการพลเรือนชั้นตรีขึ้นเป็น
ชั้นโท จะเลื่อนได้เฉพาะผู้ที่สอบคัดเลือกได้ตามหลักสูตรและ

ฉบับพิเศษ หน้า ๕๐

เล่ม ๗๑ ตอนที่ ๑๗ ราชกิจจานุเบกษา ๑๕ มีนาคม ๒๔๕๗

วิธีการซึ่ง อ.ก.พ. กระทรวงกำหนด ในกรณีที่เห็นสมควร
รัฐมนตรีเจ้าสังกัดจะจัดให้มีการศึกษาอบรมก่อนการสอบคัดเลือกก็ได้

เมื่อปลัดกระทรวง ปลัดทบวง หรืออธิบดีผู้บังคับบัญชา
แล้วแต่กรณี เห็นว่าข้าราชการพลเรือนผู้สอบคัดเลือกได้ผู้ใด
มีความประพฤติ ความรู้ และความสามารถจะเลื่อนเป็น
ชั้นโทได้ และผู้นั้นได้เป็นข้าราชการพลเรือนชั้นตรี หรือเป็น
ข้าราชการที่ ก.พ. เทียบไม่ต่ำกว่าชั้นตรีมาแล้วเป็นเวลาไม่
น้อยกว่าสามปี ให้เสนอชื่อผู้นั้นไปยัง อ.ก.พ. กระทรวง เพื่อ
พิจารณาอนุมัติ เมื่อ อ.ก.พ. กระทรวงอนุมัติแล้ว ให้เจ้า
กระทรวงส่งเลื่อนชั้นต่อไป

กำหนดเวลาสามปี ให้ลดเป็นหนึ่งปี สำหรับผู้ที่ได้รับ
ปริญญาหรือประกาศนียบัตรซึ่ง ก.พ. เทียบได้ไม่ต่ำกว่าปริญญา
ตรี

มาตรา ๕๕ การเลื่อนข้าราชการพลเรือนชั้นโทขึ้นไปเป็นชั้นเอก
จะเลื่อนได้เฉพาะผู้สอบคัดเลือกได้ตามหลักสูตรและวิธีการซึ่ง
อ.ก.พ. กระทรวงกำหนด ในกรณีที่เห็นสมควร รัฐมนตรีเจ้า
สังกัดจะจัดให้มีการศึกษาอบรมก่อนการสอบคัดเลือกก็ได้

ฉบับพิเศษ หน้า ๕๑

เล่ม ๗๑ ตอนที่ ๑๗ ราชกิจจานุเบกษา ๑๕ มีนาคม ๒๔๙๓

เมื่อปลัดกระทรวง ปลัดทบวง หรืออธิบดีผู้บังคับบัญชา
แล้วแต่กรณี เห็นว่าข้าราชการพลเรือนผู้สอบคัดเลือกได้ผู้ใด
มีความประพฤติ ความรู้ และความสามารถจะเลื่อนเป็นชั้น
เอกได้ และผู้นั้นได้เป็นข้าราชการพลเรือนชั้นโท หรือเป็น
ข้าราชการที่ ก.พ. เทียบไม่ต่ำกว่าชั้นโทมาแล้วเป็นเวลาไม่น้อย
กว่าสามปี ให้เสนอชื่อไปยัง อ.ก.พ. กระทรวงเพื่อพิจารณา
อนุมัติ เมื่อ อ.ก.พ.กระทรวงอนุมัติแล้ว ให้เจ้ากระทรวงส่ง
เลื่อนชั้นต่อไป

มาตรา ๖๐ การเลื่อนข้าราชการพลเรือนชั้นเอกขึ้นเป็นชั้น
พิเศษ ให้รัฐมนตรีเจ้าสังกัดพิจารณาคัดเลือกข้าราชการพลเรือน
ชั้นเอก หรือข้าราชการที่ ก.พ. เทียบไม่ต่ำกว่าชั้นเอกซึ่งมีความ
ประพฤติ ความรู้ และความสามารถจะเลื่อนเป็นชั้นพิเศษได้
และผู้นั้นได้เป็นข้าราชการพลเรือนชั้นเอก หรือเป็นข้าราชการ
ที่ ก.พ. เทียบไม่ต่ำกว่าชั้นเอกมาแล้วเป็นเวลาไม่น้อยกว่าสาม
ปี แล้วเสนอชื่อไปยังคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาอนุมัติ เมื่อ
คณะรัฐมนตรีอนุมัติแล้ว ให้รัฐมนตรีเจ้าสังกัดส่งเลื่อนชั้นต่อ
ไป

ฉบับพิเศษ หน้า ๔๒

เล่ม ๗๑ ตอนที่ ๑๗ ราชกิจจานุเบกษา ๑๕ มีนาคม ๒๔๕๗

ในกรณีพิเศษ และมีความจำเป็นเพื่อประโยชน์ของทางราชการที่จะเลื่อนข้าราชการพลเรือนชั้นเอก หรือข้าราชการที่ ก.พ. เียบไม่ต่ำกว่าชั้นเอก ขึ้นเป็นชั้นพิเศษ คณะรัฐมนตรีจะอนุมัติให้เลื่อนผู้ที่เคยเป็นข้าราชการพลเรือนชั้นเอก หรือผู้ที่เป็นข้าราชการที่ ก.พ. เียบไม่ต่ำกว่าชั้นเอกมาแล้วไม่ถึงสามปีก็ได้ แต่ทั้งนี้ต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ และวิธีการ ที่กำหนดในกฎ ก.พ.

มาตรา ๖๑ ข้าราชการพลเรือนผู้ได้เลื่อนชั้น ให้ได้รับเงินเดือนในอันดับและขั้นต่ำของชั้นที่ได้เลื่อนขึ้น แต่ถ้าผู้นั้นได้รับเงินเดือนสูงกว่าอันดับต่ำของชั้นที่ได้เลื่อนขึ้น ก็ให้ได้รับเงินเดือนในอันดับที่เท่ากับอัตราเงินเดือนที่ได้รับอยู่

มาตรา ๖๒ ภายใต้บังคับแห่งมาตรา ๒๔ การเลื่อนอันดับเงินเดือนในชั้นหนึ่ง ๆ นั้น ให้ผู้บังคับบัญชาดังต่อไปนี้เป็นผู้พิจารณา และส่งเลื่อน

(๑) การเลื่อนอันดับเงินเดือนข้าราชการพลเรือนชั้นพิเศษ ให้รัฐมนตรีเจ้าสังกัดเป็นผู้พิจารณาและส่งเลื่อน โดยอนุมัติของรัฐมนตรี

เล่ม ๓๑ ตอนที่ ๑๓ ราชกิจจานุเบกษา ๑๕ มีนาคม ๒๕๕๓

(๒) การเลื่อนอันดับเงินเดือนข้าราชการพลเรือน
ตั้งแต่ชั้นเอกลงมา ยกเว้นข้าราชการพลเรือนชั้นตรีและชั้น
จัตวาในราชการบริหารส่วนภูมิภาค ให้ปลัดกระทรวง ปลัด
ทบวง หรืออธิบดีผู้บังคับบัญชา แล้วแต่กรณี เป็นผู้พิจารณา
และสั่งเลื่อน

(๓) การเลื่อนอันดับเงินเดือนข้าราชการพลเรือน
ชั้นตรี ในราชการบริหารส่วนภูมิภาค และข้าราชการพลเรือน
ชั้นจัตวาที่ประจำภาค ให้ผู้ว่าราชการภาคเป็นผู้พิจารณาและสั่ง
เลื่อน

(๔) การเลื่อนอันดับเงินเดือนข้าราชการพลเรือนชั้น
จัตวาในราชการบริหารส่วนภูมิภาค ยกเว้นข้าราชการพลเรือน
ชั้นจัตวาที่ประจำภาค ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้พิจารณาและ
สั่งเลื่อน

เพื่อประโยชน์ในการพิจารณาเลื่อนอันดับเงินเดือนตาม
ความใน (๓) และ (๔) ปลัดกระทรวง ปลัดทบวง หรือ
อธิบดีผู้บังคับบัญชาจะแจ้งข้อเท็จจริงและความเห็นเกี่ยวกับการ
การควรเลื่อนหรือไม่ควรเลื่อนอันดับเงินเดือน ไปยังผู้ว่าราชการ
ภาค หรือผู้ว่าราชการจังหวัด แล้วแต่กรณี ก็ได้

ฉบับพิเศษ หน้า ๕๕

เล่ม ๗๑ ตอนที่ ๑๗ ราชกิจจานุเบกษา ๑๕ มีนาคม ๒๕๕๓

การพิจารณาเลื่อนอันดับเงินเดือน ให้พิจารณากัดเลือก และส่งเลื่อนจากผู้ที่อยู่ในอันดับถัดลงไป โดยคำนึงถึงความ อุตสาหะ ความสามารถ และการปฏิบัติตามวินัย ตลอดจน คุณภาพและปริมาณของงานในตำแหน่งนั้น ทั้งนี้ให้เป็นไป ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎ ก.พ.

ข้าราชการพลเรือนผู้ใดเลื่อนอันดับนั้น ให้ได้รับเงิน เดือนในขั้นต่ำของอันดับที่ใดเลื่อนขึ้น เว้นแต่จะได้รับอนุมัติ จาก ก.พ. หรือเข้าหลักเกณฑ์ที่กำหนดในกฎ ก.พ.

ปลัดกระทรวง ปลัดทบวง หรืออธิบดีผู้บังคับบัญชา จะ มอบหมายให้ผู้ว่าราชการภาคพิจารณาส่งเลื่อนอันดับเงินเดือน สำหรับข้าราชการพลเรือนชั้นโท ซึ่งรับราชการอยู่ในภาคนั้น ๆ ก็ได้

ผู้ว่าราชการภาคจะมอบหมายให้ผู้ว่าราชการจังหวัดพิจารณา ส่งเลื่อนอันดับเงินเดือนสำหรับข้าราชการพลเรือนชั้นตรี ซึ่งรับ ราชการอยู่ในจังหวัดนั้น ๆ ก็ได้

มาตรา ๖๓ ภายใต้บังคับแห่งมาตรา ๒๔ การเลื่อนขึ้น เงินเดือนในอันดับหนึ่ง ๆ นั้น ให้ผู้บังคับบัญชาดังต่อไปนี้ เป็นผู้พิจารณาและส่งเลื่อน

เล่ม ๗๑ ตอนที่ ๑๗ ราชกิจจานุเบกษา ๑๕ มีนาคม ๒๕๕๓

(๑) การเลื่อนขึ้นเงินเดือนข้าราชการพลเรือนชั้นพิเศษ ให้รัฐมนตรีเจ้าสังกัดเป็นผู้พิจารณาและส่งเลื่อน โดยอนุมัติคณะรัฐมนตรี

(๒) การเลื่อนขึ้นเงินเดือนข้าราชการพลเรือนตั้งแต่ชั้นเอกลงมา ยกเว้นข้าราชการพลเรือนชั้นตรีและชั้นจัตวาในราชการบริหารส่วนภูมิภาค ให้ปลัดกระทรวง ปลัดทบวง หรืออธิบดีผู้บังคับบัญชา แล้วแต่กรณี เป็นผู้พิจารณาและส่งเลื่อน

(๓) การเลื่อนขึ้นเงินเดือนข้าราชการพลเรือนชั้นตรีในราชการบริหารส่วนภูมิภาค และข้าราชการพลเรือนชั้นจัตวาที่ประจำภาค ให้ผู้ว่าราชการภาคเป็นผู้พิจารณาและส่งเลื่อน

(๔) การเลื่อนขึ้นเงินเดือนข้าราชการพลเรือนชั้นจัตวาในราชการบริหารส่วนภูมิภาค ยกเว้นข้าราชการพลเรือนชั้นจัตวาที่ประจำภาค ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้พิจารณาและส่งเลื่อน

เพื่อประโยชน์ในการพิจารณาเลื่อนขึ้นเงินเดือนตามความใน (๓) และ (๔) ปลัดกระทรวง ปลัดทบวง หรืออธิบดีผู้บังคับบัญชา จะแจ้งข้อเท็จจริงและความเห็นเกี่ยวกับการ

ฉบับพิเศษ หน้า ๔๖

เล่ม ๗๑ ตอนที่ ๑๖ ราชกิจจานุเบกษา ๑๕ มีนาคม ๒๔๙๓

ควรเลื่อน หรือไม่ควรเลื่อนขึ้นเงินเดือนไปยังผู้ว่าราชการภาค หรือผู้ว่าราชการจังหวัด แล้วแต่กรณี ก็ได้

การพิจารณาเลื่อนขึ้นเงินเดือน โดยปกติให้ส่งเลื่อนได้ปีละหนึ่งขั้น โดยคำนึงถึงความสามารถ และ การปฏิบัติงานวินัย ตลอดจนคุณภาพ และปริมาณของงานใน ตำแหน่งนั้น ด้วย ทั้งนี้ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎ ก.พ.

ข้าราชการพลเรือนผู้ใดควรได้รับเงินเดือนเพิ่มขึ้นในกรณีพิเศษเกินกว่าหนึ่งขั้น ผู้อำนวยการส่งเลื่อนขึ้นเงินเดือนจะส่งเลื่อนให้ได้ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎ ก.พ.

ปลัดกระทรวง ปลัดทบวง หรืออธิบดีผู้บังคับบัญชา จะมอบหมายให้ผู้ว่าราชการภาคพิจารณาส่งเลื่อนขึ้นเงินเดือน สำหรับข้าราชการพลเรือนชั้นโท ซึ่งรับราชการอยู่ในภาคนั้น ๆ ก็ได้

ผู้ว่าราชการภาคจะมอบหมายให้ผู้ว่าราชการจังหวัดพิจารณาส่งเลื่อนขึ้นเงินเดือน สำหรับข้าราชการพลเรือนชั้นตรีซึ่งรับราชการอยู่ในจังหวัดนั้น ๆ ก็ได้

ฉบับพิเศษ หน้า ๔๗

เล่ม ๗๑ ตอนที่ ๑๗ ราชกิจจานุเบกษา ๑๕ มีนาคม ๒๕๕๗

มาตรา ๖๔ ข้าราชการพลเรือนผู้ใดถึงแก่ความตายเนื่องจากการปฏิบัติหน้าที่ราชการ คณะรัฐมนตรีจะพิจารณาเลื่อนชั้นอันดับ หรือขึ้นเงินเดือน เพื่อประโยชน์ในการคำนวณบำเหน็จบำนาญก็ได้

มาตรา ๖๕ การแต่งตั้งข้าราชการพลเรือนให้ดำรงตำแหน่งข้าราชการพลเรือน ให้เป็นไปตามเกณฑ์ดังต่อไปนี้

(๑) ตำแหน่งเสมียนพนักงาน หรือตำแหน่งที่เทียบเท่า ให้แต่งตั้งจากข้าราชการพลเรือนชั้นจตุรา

(๒) ตำแหน่งประจำแผนกหรือตำแหน่งที่เทียบเท่า ให้แต่งตั้งจากข้าราชการพลเรือนชั้นตรี หรือชั้นจตุรา

(๓) ตำแหน่งหัวหน้าแผนกหรือตำแหน่งที่เทียบเท่า ให้แต่งตั้งจากข้าราชการพลเรือนชั้นโท หรือชั้นตรี

(๔) ตำแหน่งหัวหน้ากองหรือตำแหน่งที่เทียบเท่า ให้แต่งตั้งจากข้าราชการพลเรือนชั้นเอก หรือชั้นโท

(๕) ตำแหน่งปลัดกระทรวง รองปลัดกระทรวง ปลัดทบวง รองปลัดทบวง อธิบดี รองอธิบดี ผู้อำนวยการกอง หรือตำแหน่งที่เทียบเท่ากับตำแหน่งดังกล่าว ให้แต่งตั้งจากข้าราชการพลเรือนชั้นพิเศษ

เล่ม ๗๑ ตอนที่ ๑๑ ราชกิจจานุเบกษา ๑๕ มีนาคม ๒๔๙๗

มาตรา ๖๖ การแต่งตั้งข้าราชการพลเรือนให้ดำรงตำแหน่ง
ให้ผู้บังคับบัญชาแต่งตั้งได้ดังต่อไปนี้

(๑) รัฐมนตรีเจ้าสังกัด สำหรับข้าราชการพลเรือน
ตั้งแต่หัวหน้ากองหรือเทียบเท่าลงมา

(๒) ปลัดกระทรวง ปลัดทบวง หรืออธิบดีผู้บังคับ
บัญชา แล้วแต่กรณี สำหรับข้าราชการพลเรือนตั้งแต่หัวหน้า
แผนกหรือเทียบเท่าลงมา

(๓) ผู้ว่าราชการภาค สำหรับข้าราชการพลเรือน
ตั้งแต่หัวหน้าแผนกหรือเทียบเท่าลงมา

(๔) ผู้ว่าราชการจังหวัด สำหรับข้าราชการพลเรือน
ตั้งแต่ประจำแผนกหรือเทียบเท่าลงมา

แต่สำหรับตำแหน่งปลัดกระทรวง รองปลัดกระทรวง
ปลัดทบวง รองปลัดทบวง อธิบดี รองอธิบดี ผู้อำนวยการกอง
หรือตำแหน่งที่เทียบเท่ากับตำแหน่งดังกล่าว ให้รัฐมนตรีเจ้า
สังกัดเป็นผู้พิจารณา แล้วเสนอไปยังคณะรัฐมนตรี เมื่อคณะ
รัฐมนตรีเห็นชอบด้วยแล้ว ให้ทำความกราบบังคมทูลเพื่อ
ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งต่อไป

เล่ม ๗๑ ตอนที่ ๑๗ ราชกิจจานุเบกษา ๔๕ มีนาคม ๒๔๕๗

ในกรณีที่ผู้ดำรงตำแหน่งข้าราชการพลเรือนถูกสั่งพักราชการ
ก็ให้ถือว่าตำแหน่งดังกล่าวว่างลงชั่วคราว และให้แต่งตั้ง
ข้าราชการพลเรือนผู้อื่นดำรงตำแหน่งแทนได้

มาตรา ๖๓ ให้ผู้บังคับบัญชาที่มีอำนาจแต่งตั้งข้าราชการ
พลเรือนประจำกระทรวง ประจำกรม ประจำกอง ประจำภาค
หรือประจำจังหวัดได้ แล้วแต่กรณี โดยให้นำความในมาตรา
๖๖ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ให้ถือว่าข้าราชการพลเรือนที่ได้รับการแต่งตั้งตามความใน
วรรคแรก พ้นจากตำแหน่งหน้าที่เดิม

มาตรา ๖๔ ในกรณีที่ผู้บังคับบัญชามีคำสั่งเกี่ยวกับการ
เลื่อนอันดับเงินเดือนตามความในมาตรา ๖๒ เลื่อนขึ้นเงินเดือน
ตามความในมาตรา ๖๓ หรือแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งตามความ
ในมาตรา ๖๖ หรือมาตรา ๖๗ แล้ว ถ้ารัฐมนตรีเจ้าสังกัดเห็น
สมควรที่จะสั่งเปลี่ยนแปลงเป็นอย่างอื่น ก็ให้มอำนาจที่จะสั่ง
การได้ แต่ต้องสั่งเปลี่ยนแปลงภายในกำหนดเวลาหนึ่งร้อย
ยี่สิบวันนับแต่วันที่ผู้บังคับบัญชามีคำสั่ง แต่ทั้งนี้ไม่เป็นการ
กระทบกระเทือนถึงการใดที่ผู้บังคับบัญชาได้ปฏิบัติไปตามอำนาจและ
หน้าที่ และการได้รับเงินเดือนก่อนมีคำสั่งเปลี่ยนแปลงนั้น

ลักษณะ ๕

วิธีข้าราชการพลเรือน

มาตรา ๖๖ ข้าราชการพลเรือนต้องรักษาวินัยโดยเคร่งครัด
อยู่เสมอ ผู้ใดฝ่าฝืนถือว่าผิดวินัยกระทำความผิด จักต้องได้รับโทษ
ตามที่บัญญัติไว้ในลักษณะนี้

มาตรา ๖๗ ข้าราชการพลเรือนต้องสนับสนุนการปกครอง
ตามรัฐธรรมนูญด้วยความบริสุทธิ์ใจ

มาตรา ๖๘ ข้าราชการพลเรือนต้องสุภาพเรียบร้อย เชื้อ
ห้าว และไม่แสดงความกระด้างกระเดื่องต่อผู้บังคับบัญชา

ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาต้องปฏิบัติตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชา
ซึ่งสั่งในหน้าที่ราชการโดยชอบด้วยกฎหมายและระเบียบแบบ
แบบของทางราชการ ห้ามมิให้ขัดขืนหรือหลีกเลี่ยง

ในการปฏิบัติราชการ ห้ามมิให้กระทำการข่มขู่บังคับ
บัญชาคนอื่น หรือแม้แต่ผู้บังคับบัญชาเหนือขึ้นไปเป็นผู้สั่งให้
กระทำการ หรือได้รับอนุญาตเป็นพิเศษชั่วคราว

มาตรา ๖๙ ข้าราชการพลเรือนต้องสนับสนุนนโยบาย
ของรัฐบาลด้วยความบริสุทธิ์ใจ และต้องตั้งใจปฏิบัติหน้าที่

เล่ม ๗๑ ตอนที่ ๑๗ ราชกิจจานุเบกษา ๑๕ มีนาคม ๒๕๕๓

ตามกฎหมาย ระเบียบแบบแผนของทางราชการ และมติ
คณะรัฐมนตรี ให้เกิดผลดีหรือความก้าวหน้าแก่ราชการด้วย
ความเอาใจใส่ระมัดระวังรักษาประโยชน์ของราชการ

มาตรา ๗๓ ข้าราชการพลเรือนต้องถือว่าเป็นหน้าที่เป็น
พิเศษที่จะสนใจและรับทราบเหตุการณ์เคลื่อนไหวใด ๆ อัน
อาจเป็นภัยอันตรายต่อประเทศชาติ และต้องป้องกันภัยอันตราย
ซึ่งจะบังเกิดแก่ประเทศชาติจนเต็มความสามารถ

มาตรา ๗๔ ข้าราชการพลเรือนต้องอุทิศเวลาของตนให้
แก่ราชการ จะละทิ้งหรือทอดทิ้งหน้าที่ราชการไม่ได้

ห้ามมิให้เป็นตัวกระทำการในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทใด ๆ
นอกจากทางราชการจะสั่งหรือได้รับอนุมัติจากรัฐมนตรีเจ้าสังกัด
แต่ในกรณีที่ผู้บังคับบัญชาเห็นว่าการดำรงตำแหน่งใดในห้าง
หุ้นส่วนหรือบริษัทอาจนำความเสียหายมาสู่ทางราชการได้ ก็
ให้อำนาจสั่งห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งนั้นได้

มาตรา ๗๕ ข้าราชการพลเรือนต้องปฏิบัติหน้าที่ราชการ
ด้วยความซื่อสัตย์เที่ยงธรรมและประพฤติตนอยู่ในความสุจริต

เล่ม ๓๑ ตอนที่ ๑๗ ราชกิจจานุเบกษา ๑๕ มีนาคม ๒๔๙๗

ห้ามมิให้อาสัยหรือยอมให้ผู้อื่นอาศัยอำนาจหน้าที่ราชการของตน ไม่ว่าจะโดยทางตรงหรือทางอ้อมก็ตาม หาประโยชน์ให้แก่ตนเองหรือแก่ผู้อื่น

ห้ามมิให้รายงานเท็จต่อผู้บังคับบัญชา

มาตรา ๑๖ ข้าราชการพลเรือนต้องรักษาชื่อเสียงมิให้ขึ้นชื่อว่าเป็นผู้ประพฤติก้าว

ห้ามมิให้ประพฤติก้าวอาจทำให้เสื่อมเสียเกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ราชการ เช่น ประพฤติตนเป็นคนเสเพล เสพเครื่องทองของเมงานไม่สามารถครองสติได้ มีหนี้สินรุงรังหมกมุ่นในการพนัน กระทำความผิดอาญา กระทำหรือยอมให้ผู้อื่นกระทำการอันใดซึ่งอาจทำให้เสื่อมเสียเกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ราชการของตน

มาตรา ๑๗ ข้าราชการพลเรือนต้องไม่กระทำการหรือยอมให้ผู้อื่นกระทำการหาผลประโยชน์อย่างใด ๆ อันอาจเป็นทางให้เสียความเที่ยงธรรมและเกียรติศักดิ์ในหน้าที่ราชการของตน

มาตรา ๑๘ ข้าราชการพลเรือนต้องต้อนรับ ให้ความสะดวก ให้ความเป็นธรรม และให้ความสงเคราะห์ต่อ

ฉบับพิเศษ หน้า ๕๓

เล่ม ๗๑ ตอนที่ ๑๗ ราชกิจจานุเบกษา ๑๕ มีนาคม ๒๔๕๗

ประชาชนผู้มาติดต่อในกิจการอันเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของตน โดยไม่ชักช้า ห้ามมิให้ผู้หมิ่นเหยียดหยามบุคคลใด ๆ ต้องรักษาความสามัคคีอันดีและสุภาพเรียบร้อยต่อประชาชน

มาตรา ๗๕ ข้าราชการพลเรือนต้องถือและปฏิบัติตามแบบธรรมเนียมของราชการ

มาตรา ๗๖ ข้าราชการพลเรือนต้องรักษาความสามัคคีระหว่างข้าราชการ และช่วยเหลือซึ่งกันและกันในหน้าที่ราชการ

มาตรา ๗๗ ข้าราชการพลเรือนต้องอุตสาหกรรม และอำนวยความสะดวกในหน้าที่ราชการ

มาตรา ๗๘ ข้าราชการพลเรือนต้องรักษาความลับในราชการ

✓ มาตรา ๗๙ โทษผิดวินัยมี ๖ สถาน คือ

(๑) ไล่ออก

(๒) ปลดออก

(๓) ให้ออก

(๔) ลดขั้นเงินเดือน

เล่ม ๓๑ ตอนที่ ๑๗ ราชกิจจานุเบกษา ๑๕ มีนาคม ๒๕๕๗

(๕) ตัวเงินเคื่อน

(๖) ภาคทัณฑ์

มาตรา ๔๔ การลงโทษไล่ออกนั้น จะกระทำได้เมื่อ
ข้าราชการพลเรือนผู้ใดกระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรงดังระบุไว้
ต่อไปนี้

(ก) ทำความผิดต้องรับโทษจำคุกหรือโทษที่หนักกว่า
จำคุก โดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก หรือให้รับโทษที่หนัก
กว่าจำคุก เว้นแต่ความผิดที่เป็นลหุโทษ หรือความผิดที่มี
กำหนดโทษชั้นลหุโทษ หรือความผิดอันได้กระทำโดยประมาท
ที่ไม่เสียหายแก่ราชการเกี่ยวกับหน้าที่ของตน

(ข) ต้องคำพิพากษาให้เป็นคนล้มละลาย เพราะ
ทำหนี้ขึ้นด้วยความทุจริต หรือต้องคำพิพากษาในคดีแพ่ง
อันแสดงว่าเป็นการเสื่อมเสียเกียรติศักดิ์แห่งตำแหน่งหน้าที่
อย่างร้ายแรง

(ค) ทุจริตต่อหน้าที่ราชการ

(ง) ขัดคำสั่งผู้บังคับบัญชาโดยชัดด้วยราชการ
และการขัดคำสั่งนั้นเป็นเหตุให้เสียหายแก่ราชการอย่างร้าย
แรง

ฉบับพิเศษ หน้า ๕๕

เล่ม ๗๑ ตอนที่ ๑๗ ราชกิจจานุเบกษา ๑๕ มีนาคม ๒๔๙๗

(จ) เปิดเผยความลับของราชการ เป็นเหตุให้เสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรง

(ฉ) ประมาทเลินเล่อในหน้าที่ราชการ เป็นเหตุให้เสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรง

(ช) ดุหมั่นเหี้ยมหยามหรือกดขี่ข่มเหงราษฎร

(ซ) ประพฤติชั่วอย่างร้ายแรง

ในกรณีเช่นว่านี้ ให้ผู้บังคับบัญชาตั้งต่อไปในแต่งตั้งคณะกรรมการอย่างน้อยสามคนเพื่อทำการสอบสวน

(๑) นายกรัฐมนตรีในฐานะหัวหน้ารัฐบาล สำหรับข้าราชการพลเรือนคงแต่ชนพิเศษลงมาของทุกกระทรวง

(๒) รัฐมนตรีเจ้าสังกัด หรือผู้บังคับบัญชาที่ได้รับมอบหมายจากรัฐมนตรีเจ้าสังกัด สำหรับข้าราชการพลเรือนคงแต่ชนพิเศษลงมา

(๓) ปลัดกระทรวง ปลัดทบวง อธิบดี หรือผู้บังคับบัญชาที่ได้รับมอบหมายจากผู้บังคับบัญชาดังกล่าว สำหรับข้าราชการพลเรือนคงแต่ชนเอกลงมา

(๔) ผู้ว่าราชการภาค หรือผู้บังคับบัญชาที่ได้รับมอบหมายจากผู้ว่าราชการภาค สำหรับข้าราชการพลเรือนตั้งแต่ชั้นโทลงมา

(๕) ผู้ว่าราชการจังหวัด หรือผู้บังคับบัญชาที่ได้รับมอบหมายจากผู้ว่าราชการจังหวัด สำหรับข้าราชการพลเรือนตั้งแต่ชั้นตรีลงมา

การสอบสวนนั้น ให้กระทำให้แล้วเสร็จโดยเร็ว อย่างช้าไม่เกินสามสิบวันนับแต่วันที่ประธานกรรมการได้รับทราบคำสั่ง ถ้ามีความจำเป็นซึ่งจะสอบสวนให้ทันภายในกำหนดนั้นไม่ได้ก็ให้ขยายเวลาได้อีกไม่เกินสองครั้ง แต่แต่ละครั้งเป็นเวลาไม่เกินสิบห้าวัน และต้องแสดงเหตุที่ต้องขยายเวลาไว้ด้วยทุกครั้ง แต่ถ้าขยายเวลาแล้วยังสอบสวนไม่แล้วเสร็จ การสอบสวนจะเป็นอันใช้ได้ต่อเมื่อได้รับอนุมัติจากเจ้ากระทรวงซึ่งข้าราชการผู้ถูกสอบสวนสังกัดอยู่

ให้ ก.พ. มีอำนาจออกกฎ ก.พ. กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการสอบสวน การตั้งกรรมการ การกำหนดองค์คณะกรรมการที่จะทำการสอบสวน การส่งประเด็นไปสอบสวนพยานบุคคล

เล่ม ๑๑ ตอนที่ ๑๗ ราชกิจจานุเบกษา ๑๕ มีนาคม ๒๔๕๗

ซึ่งอยู่ต่างประเทศ การรวบรวมพยานหลักฐาน และกิจการอื่นๆ เพื่อให้ได้ความจริงและความยุติธรรม

มาตรา ๘๕ ภายใต้บังคับแห่งมาตรา ๔๒ เมื่อคณะกรรมการได้ดำเนินการสอบสวนและรายงานมาแล้ว ให้ดำเนินการดังต่อไปนี้

(๑) สำหรับข้าราชการพลเรือนตั้งแต่ชั้นพิเศษลงมาในราชการบริหารส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ถ้าคณะกรรมการผู้สอบสวนก็ดี รัฐมนตรีเจ้าสังกัด ปลัดกระทรวง ปลัดทบวง หรืออธิบดีผู้บังคับบัญชาก็ดี เห็นสมควรให้ออกจากราชการ ก็ให้รายงาน อ.ก.พ. กระทรวง ในกรณีที่ อ.ก.พ. กระทรวง พิจารณาเห็นสมควรให้ให้ออกจากราชการแล้ว ก็ให้ผู้บังคับบัญชาดังกล่าวตามมาตรา ๓๕ ส่งให้ผู้พ้นออกจากราชการ

(๒) สำหรับข้าราชการพลเรือนชั้นจัตวาในราชการบริหารส่วนภูมิภาค ถ้าคณะกรรมการผู้สอบสวนก็ดี ผู้ว่าราชการภาค หรือผู้ว่าราชการจังหวัดก็ดี เห็นสมควรให้ออกจากราชการ ก็ให้รายงาน อ.ก.พ. ภาค ในกรณีที่ อ.ก.พ. ภาค พิจารณาเห็นสมควรให้ให้ออกจากราชการแล้ว ก็ให้ผู้ว่าราชการภาคส่งให้ผู้พ้นออกจากราชการ

ฉบับพิเศษ หน้า ๕๘

เล่ม ๗๑ ตอนที่ ๑๗ ราชกิจจานุเบกษา ๑๕ มีนาคม ๒๕๕๗

ในกรณีที่รัฐมนตรีเจ้าสังกัด ปลัดกระทรวง ปลัดทบวง หรืออธิบดีผู้บังคับบัญชา แล้วแต่กรณี เห็นว่าควรไล่ข้าราชการ ผู้ใดออกจากราชการ ซึ่งเป็นความเห็นขัดแย้งกับความเห็นของ อ.ก.พ. ภาค ก็ให้นำสำนวนเสนอ อ.ก.พ. กระทรวงพิจารณาวินิจฉัยอีกชั้นหนึ่ง ถ้า อ.ก.พ. กระทรวงเห็นสมควรไล่ออกจากราชการแล้ว ก็ให้ผู้มีอำนาจดังกล่าวส่งไล่ข้าราชการผู้นั้นออกจากราชการ

กรณีที่ผู้บังคับบัญชาได้ส่งลงโทษข้าราชการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือน ตามกฎหมายว่าด้วยวินัยข้าราชการกรมราชทัณฑ์ หรือตามกฎหมายว่าด้วยวินัยตำรวจไปแล้ว แต่เจ้ากระทรวงเห็นว่ากรณีเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง สมควรลงโทษไล่ออกจากราชการ ถ้ายังไม่มี การสอบสวนของคณะกรรมการซึ่งแต่งตั้งตามความในมาตรา ๘๔ ก็ให้มีอำนาจแต่งตั้งกรรมการสอบสวนพิจารณา และให้นำความใน (๑) มาใช้บังคับโดยอนุโลม ในกรณีเช่นนั้น ถ้ามีการลดขั้นเงินเดือน หรือตัดเงินเดือน หรือลงทัณฑ์อย่างอื่นไปแล้ว ก็ให้เป็นวันพับไป

สำหรับกรณีความผิดที่ปรากฏชัดแจ้ง ให้ผู้บังคับบัญชาตาม (๑) และ (๒) แล้วแต่กรณี มีอำนาจสั่งไล่ออกได้โดยไม่ต้องทำการสอบสวน และรายงาน อ.ก.พ. กระทรวง หรือ อ.ก.พ. ภาคพิจารณา ทั้งนี้ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎ ก.พ.

มาตรา ๘๖ ให้คณะกรรมการตามความในมาตรา ๘๔ เป็นเจ้าหน้าที่งานตามความหมายของกฎหมายลักษณะอาญา และให้มีอำนาจอย่างพนักงานสอบสวนตามที่บัญญัติไว้ในกฎหมายว่าด้วยวิธีพิจารณาความอาญา เพียงเท่าที่เกี่ยวกับอำนาจและหน้าที่ของคณะกรรมการ และโดยเฉพาะให้มีอำนาจดังต่อไปนี้ด้วย คือ

(๑) มีหนังสือสอบถามกระทรวงทบวงกรม เทศบาล หรือสุขาภิบาลที่เกี่ยวข้องให้ชี้แจงข้อเท็จจริงและการปฏิบัติพร้อมทั้งเหตุผลเกี่ยวกับเรื่องที่สอบสวน .

(๒) ให้กระทรวงทบวงกรม เทศบาล หรือสุขาภิบาลที่เกี่ยวข้อง ส่งเอกสาร หลักฐาน หรือส่งบุคคลในสังกัดมาให้ตอบคำประกอบการพิจารณา

(๓) ให้กระทรวงทบวงกรม เทศบาล หรือสุขาภิบาล
ที่เกี่ยวข้อง ส่งผู้แทนมาชี้แจง

(๔) มีหนังสือเรียกผู้ถูกกล่าวหามาทำการสอบสวน
หรือให้ส่งเอกสารหลักฐานมาประกอบการพิจารณา

(๕) เรียกบุคคลใดๆ มาให้ถ้อยคำ หรือส่งเอกสาร
หลักฐานที่เกี่ยวข้องกับกรณีนั้น

มาตรา ๔๓ การลงโทษปลดออกนั้น จะกระทำได้เมื่อ
ข้าราชการพลเรือนผู้ใดกระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง แต่ยังไม่
ถึงกับจะต้องถูกไล่ออก หรือมีเหตุผลอันควรลดหย่อน

ในกรณีเช่นนั้น ให้นำความในมาตรา ๔๔ มาตรา ๔๕
และมาตรา ๔๖ ว่าด้วยการสอบสวนและการส่งลงโทษมาใช้
บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๔๔ ภายใต้บังคับแห่งมาตรา ๔๒ เมื่อข้าราชการ
พลเรือนผู้ใดถูกฟ้องคดีอาญา หรือถูกกล่าวหาว่ากระทำผิดอาญา
เว้นแต่คดีความผิดเป็นลหุโทษ หรือความผิดที่มีกำหนดโทษ
ชั้นลหุโทษ หรือความผิดอันได้กระทำโดยประมาท หรือมีกรณี
ต้องหาว่ากระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง จนถูกตั้งกรรมการเพื่อ

เล่ม ๗๑ ตอนที่ ๑๗ ราชกิจจานุเบกษา ๑๕ มีนาคม ๒๔๕๗

สอบสวน ถ้าผู้บังคับบัญชาข้าราชการผู้นั้นสังกัดเห็นว่ามี
มลทินหรือมัวหมองจะให้คงอยู่ในหน้าที่ราชการระหว่างพิจารณา
หรือสอบสวน จะเป็นการเสียหายแก่ราชการ ก็ให้ดำเนินการ
ดังต่อไปนี้

(๑) สำหรับข้าราชการพลเรือนตั้งแต่ชั้นพิเศษลงมา
ในราชการบริหารส่วนกลางและส่วนภูมิภาค เมื่อกระทรวง
หรือกรมเจ้าสังกัด แล้วแต่กรณี เห็นสมควรให้ออกจากราชการ
ก็ให้ผู้บังคับบัญชาผู้นั้นอำนาจส่งอนุญาตการลาออกตามมาตรา ๓๕
ส่งให้ผู้นั้นออกจากราชการไว้ก่อนได้

(๒) สำหรับข้าราชการพลเรือนชั้นจัตวาในราชการ
บริหารส่วนภูมิภาค เมื่อผู้ว่าราชการภาคเห็นสมควรให้ออก
จากราชการ ก็ให้ผู้ว่าราชการภาคส่งให้ผู้นั้นออกจากราชการ
ไว้ก่อนได้

แต่ถ้าภายหลังศาลพิพากษาว่ามีความผิด หรือสอบสวน
พิจารณาได้ความเป็นสัจจะที่จะต้องลงโทษไล่ออก ปลดออก
หรือให้ออกแล้ว ก็ให้ดำเนินการเปลี่ยนแปลงคำสั่งเป็นได้
ออก ปลดออก หรือให้ออก ให้ตรงตามบทแห่งพระราช

เล่ม ๘๑ ตอนที่ ๑๓ ราชกิจจานุเบกษา ๑๕ มีนาคม ๒๔๕๓

บัญญัตินี้ ถ้าปรากฏแต่เพียงว่ามีมลทินหรือมัวหมอง ให้ดำเนินการตามมาตรา ๓๔ แต่ถ้าปรากฏว่าไม่มีมลทินหรือมัวหมอง ให้ผู้บังคับบัญชาที่เป็นผู้สั่งให้ออกจากราชการสั่งให้ผู้นั้นกลับเข้ารับราชการ ในกรณีนี้สั่งให้กลับเข้ารับราชการ เท่าที่เกี่ยวกับเงินเดือน ให้ผู้นั้นมีสิทธิได้รับเงินเดือนในระหว่างที่ถูกสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อนนั้นเสมือนว่าผู้นั้นถูกสั่งให้พักราชการ

มาตรา ๔๕ เมื่อข้าราชการพลเรือนผู้ใดถูกฟ้องคดีอาญา หรือถูกกล่าวหาว่ากระทำผิดอาญา หรือต้องหาว่ากระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง ตามความในมาตรา ๔๔ วรรคแรก ถ้าผู้บังคับบัญชาเห็นว่ายังไม่สมควรสั่งให้ออกจากราชการ หรือกรณีมีมลทินหรือมัวหมองไม่ปรากฏชัด ให้ผู้บังคับบัญชาดังต่อไปนี้มีอำนาจสั่งพักราชการได้

(๑) นายกรัฐมนตรีในฐานะหัวหน้ารัฐบาล สำหรับข้าราชการตำแหน่งหัวหน้ากอง หรือตำแหน่งที่เทียบเท่าลงมา ของทุกกระทรวง

(๒) เจ้ากระทรวง สำหรับข้าราชการตำแหน่งหัวหน้ากอง หรือเทียบตำแหน่งที่เท่าลงมา

เล่ม ๗๑ ตอนที่ ๑๓ ราชกิจจานุเบกษา ๑๕ มีนาคม ๒๔๕๗

---

(๓) ปลัดกระทรวง ปลัดทบวง หรืออธิบดีผู้บังคับบัญชา แล้วกรณี สำหรับข้าราชการตำแหน่งหัวหน้าแผนก หรือตำแหน่งที่เทียบเท่าลงมา

(๔) ผู้ว่าราชการภาค สำหรับข้าราชการตำแหน่งหัวหน้าแผนกหรือเทียบเท่าลงมา

(๕) ผู้ว่าราชการจังหวัด สำหรับข้าราชการตำแหน่งประจำแผนก หรือตำแหน่งที่เทียบเท่าลงมา

สำหรับตำแหน่งปลัดกระทรวง รองปลัดกระทรวง ปลัดทบวง รองปลัดทบวง อธิบดี รองอธิบดี ผู้อำนวยการกอง หรือตำแหน่งที่เทียบเท่าตำแหน่งดังกล่าว ให้นายกรัฐมนตรีในฐานะหัวหน้ารัฐบาล หรือรัฐมนตรีเจ้าสังกัด ส่งพักราชการได้โดยอนุมัติคณะรัฐมนตรี

ข้าราชการพลเรือนถูกฟ้องคดีอาญา หรือต้องหาคดีอาญาหลายสำนวน หรือต้องหากระทำความผิดวินัยหลายเรื่อง ให้ผู้บังคับบัญชามีอำนาจส่งพักราชการได้ทุกเรื่อง การพักราชการนั้น ให้พักตลอดเวลาที่สอบสวนพิจารณา เมื่อสอบสวนพิจารณาแล้วปรากฏว่าผู้ที่ถูกส่งพักราชการได้กระทำความผิด และไม่มีมลทินหรือมัวหมอง ผู้บังคับบัญชาที่ส่งพักราชการต้องส่งให้ผู้นั้นกลับ

ฉบับพิเศษ หน้า ๖๔

เล่ม ๗๑ ตอนที่ ๑๗ ราชกิจจานุเบกษา ๑๕ มีนาคม ๒๔๕๗

คืนตำแหน่งเดิม หรือให้ดำรงตำแหน่งที่เทียบเท่า ถ้าปรากฏว่า
ถึงแม้การสอบสวนพิจารณาจะไม่ได้ความเป็นสัจจะว่าผู้ถูกสั่ง
พักได้กระทำความผิด แต่ก็มีมลทินหรือมัวหมองอยู่ ถ้าเห็น
ว่าจะให้กลับเข้ารับราชการอีกอาจเสียหายแก่ราชการ ก็ให้ดำเนิน
การสั่งให้ผู้นั้นออกจากราชการตามความในมาตรา ๓๔ หรือ
ถ้าเห็นว่าผู้นั้นยังอาจเป็นประโยชน์แก่ราชการ จะให้ผู้นั้นกลับ
เข้ารับราชการในตำแหน่งที่ไม่สูงกว่าตำแหน่งเดิมก็ได้

เงินเดือนของผู้ถูกสั่งพักราชการ ให้เป็นไปตามกฎหมาย
ว่าด้วยการนั้น

มาตรา ๕๐ การลงโทษให้ออกนั้น จะกระทำได้เมื่อ
ข้าราชการพลเรือนผู้ใดกระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรง แต่ยังไม่
ถึงกับจะต้องถูกปลดออกหรือมีเหตุผลอันควรลดหย่อน

ในกรณีเช่นว่านี้ ให้นำความในมาตรา ๔๔ มาตรา ๔๕
และมาตรา ๔๖ ว่าด้วยการสอบสวนและการสั่งลงโทษมาใช้
บังคับโดยอนุโลม

การสั่งให้ออกจากราชการตามความในมาตรานี้ ให้ถือว่า
เป็นกรณีมีคำสั่งให้ออกโดยไม่มีความผิด ตามความหมาย
แห่งกฎหมายว่าด้วยบำเหน็จบำนาญข้าราชการ

เล่ม ๗๑ ตอนที่ ๑๗ ราชกิจจานุเบกษา ๑๖ มีนาคม ๒๕๕๓

มาตรา ๕๑ ข้าราชการพลเรือนผู้ใดกระทำความผิดวินัยแต่ยังไม่ถึงกับจะต้องถูกให้ออก ผู้บังคับบัญชาจะสั่งลดขั้นเงินเดือนหรือตัดเงินเดือนก็ได้ หรือถ้าเห็นว่าเหตุผลอันควรลดหย่อน หรือในกรณีกระทำความผิดวินัยเล็กน้อย จะสั่งลงโทษภาคทัณฑ์โดยแสดงความผิดของผู้นั้นให้ปรากฏเป็นหนังสือ และจะให้ทำทัณฑ์บนไว้ด้วยก็ได้

โทษลดขั้นเงินเดือน หรือโทษตัดเงินเดือน ผู้บังคับบัญชาจะลงโทษผู้กระทำความผิดวินัยได้ครั้งหนึ่งไม่เกินอัตราในบัญชีท้ายพระราชบัญญัติ

ในกรณีที่จะต้องลงโทษลดขั้นเงินเดือน หากโทษที่ได้รับนั้นต้องลดเกินกว่าขั้นต่ำของอันดับ หรือของชั้น ก็ให้ลดขั้นในอันดับต่ำหรือชั้นต่ำลงไปแต่ไม่เกินก็ได้

มาตรา ๕๒ การลงโทษข้าราชการในส่วนราชการใด ซึ่งมีกฎหมายว่าด้วยวินัยโดยเฉพาะ จะลงโทษตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติ หรือจะลงโทษได้ตามกฎหมายว่าด้วยวินัยนั้นอย่างใดอย่างหนึ่งตามควรแก่กรณีและพฤติการณ์ก็ได้

มาตรา ๕๓ ให้ผู้บังคับบัญชามีหน้าที่ดูแลระมัดระวังข้าราชการในบังคับบัญชาให้ปฏิบัติตามวินัย

เล่ม ๘๑ ตอนที่ ๑๗ ราชกิจจานุเบกษา ๑๕ มีนาคม ๒๕๕๗

ถ้าผู้บังคับบัญชาเห็นว่าผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาทำผิดวินัย ผู้
 บังคับบัญชาต้องพิจารณาว่า ความผิดของข้าราชการนั้นอยู่ใน
 อำนาจของตนที่จะลงโทษได้หรือไม่ ถ้าอยู่ในอำนาจของตนที่
 จะลงโทษได้ ก็ให้สั่งลงโทษแล้วรายงานไปยังผู้บังคับบัญชา
 ของผู้ถูกสั่งลงโทษเหนือตนขึ้นไป ถ้าเห็นว่าความผิดนั้น
 ควรจะต้องลงโทษมากกว่าที่ตนจะมีอำนาจลงโทษได้ ก็ให้
 รายงานต่อผู้บังคับบัญชาของผู้กระทำผิดเหนือตนขึ้นไปเพื่อให้
 ลงโทษตามสมควร

ผู้บังคับบัญชาคนใดไม่จัดการลงโทษผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาที่
 ทำผิดวินัย หรือจัดการลงโทษไม่เป็นการสุจริต ให้ถือว่าผู้บังคับ
 บัญชาผู้นั้นทำผิดวินัย

มาตรา ๕๕ ก่อนที่ผู้มีอำนาจลงโทษจะสั่งลงโทษ ให้พิจารณา
 ให้ถ่วงถี่แน่นอนว่า ผู้ที่จะต้องได้รับโทษนั้นมีความผิดจริง
 และต้องระวังอย่าให้การลงโทษเป็นไปโดยพยาบาทหรือโทสะ
 จริต หรือลงโทษผู้ที่ไม่มีความผิด ในคำสั่งลงโทษให้แสดงว่า
 กระทำผิดในมาตราใด และผิดในฐานใด

เล่ม ๗๑ ตอนที่ ๑๗ ราชกิจจานุเบกษา ๑๕ มีนาคม ๒๕๕๗

มาตรา ๕๕ เมื่อผู้มีอำนาจได้ส่งลงโทษแล้ว ต้องส่งรายงานการลงโทษนั้นเสนอศาลลำดับจนถึงเจ้ากระทรวงที่ผู้ถูกลงโทษสังกัด

ในกรณีที่ผู้บังคับบัญชาของผู้ถูกลงโทษซึ่งมีตำแหน่งเหนือผู้ส่งลงโทษไม่เห็นชอบด้วยกับคำสั่งลงโทษ ก็ให้ผู้บังคับบัญชาดังกล่าวมีอำนาจที่จะสั่งเพิ่มโทษ ลดโทษ หรือยกโทษได้ แต่ถ้าจะเพิ่มโทษแล้ว โทษที่สั่งเพิ่มนั้นรวมกับที่สั่งไว้แล้วเดิม ต้องไม่เกินอำนาจของผู้สั่งใหม่นั้น ทั้งนี้ภายใต้บังคับแห่งมาตรา ๑๐๓

มาตรา ๕๖ เมื่อผู้บังคับบัญชาได้ลงโทษ หรือสั่งให้ข้าราชการพลเรือนผู้ใดออกจากราชการไปแล้ว ให้กระทรวงหรือกรมที่ข้าราชการผู้นั้นสังกัดอยู่รายงานไปยัง ก.พ.

มาตรา ๕๗ ข้าราชการพลเรือนผู้ใดถูกผู้บังคับบัญชาสั่งลงโทษฐานผิดวินัย ข้าราชการผู้นั้นต้องปฏิบัติตามทันที ถ้าเห็นว่าการไม่ได้รับความเป็นธรรม ก็มีสิทธิอุทธรณ์ได้ตามวิธีที่บัญญัติไว้ในลักษณะนี้ แต่ถ้าปรากฏว่าการอุทธรณ์นั้นเป็นการอุทธรณ์เท็จ ให้ถือว่าเป็นการผิดวินัย

ฉบับพิเศษ หน้า ๖๘

เล่ม ๗๑ ตอนที่ ๑๓ ราชกิจจานุเบกษา ๑๕ มีนาคม ๒๕๕๓

มาตรา ๕๘ ภายใต้บังคับแห่งมาตรา ๑๐๓ และมาตรา ๑๐๔ การอุทธรณ์เนื่องจากการอุทธรณ์โทษฐานผิดวินัย ให้อุทธรณ์ต่อผู้บังคับบัญชาของผู้ถูกลงโทษซึ่งมีอำนาจเหนือผู้ส่งขึ้นไปชั้นหนึ่ง โดยทำเป็นหนังสือ มีสำเนาถูกต้องหนึ่งฉบับลงลายมือชื่อของผู้อุทธรณ์ ยื่นต่อผู้บังคับบัญชาเหนือตนภายในสิบห้าวันนับแต่วันทราบคำสั่ง

ในกรณีที่อุทธรณ์คำสั่งลงโทษของผู้ว่าราชการภาค ให้อุทธรณ์ต่อปลัดกระทรวงซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาของผู้ถูกลงโทษในกรณีเช่นนั้น ให้อธิบดีซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาของผู้ถูกลงโทษเป็นผู้พิจารณา และเสนอปลัดกระทรวงเพื่อพิจารณาและสั่งการได้ตามที่เห็นสมควร

มาตรา ๕๙ ให้ผู้รับอุทธรณ์ส่งอุทธรณ์นั้นพร้อมด้วยคำชี้แจงของตน ถ้าจะพึงมี ต่อไปยังผู้บังคับบัญชา ซึ่งจะเป็นผู้พิจารณาตามความในมาตรา ๕๘ ภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ได้รับอุทธรณ์อันถูกต้องตามมาตรา ๕๘

มาตรา ๑๐๐ ให้ผู้มีอำนาจพิจารณาอุทธรณ์ตามมาตรา ๕๘ พิจารณาวินิจฉัยให้เสร็จภายในสามสิบวันนับแต่วันได้รับอุทธรณ์

เล่ม ๗๑ ตอนที่ ๑๗ ราชกิจจานุเบกษา ๑๕ มีนาคม ๒๔๕๗

เว้นแต่ในกรณีพิเศษซึ่งจะพิจารณาให้ทันภายในกำหนดนั้นไม่ได้
ก็ให้ขยายเวลาได้อีกไม่เกินสองครั้ง แต่แต่ละครั้งเป็นเวลาไม่เกิน
สิบห้าวัน และต้องแสดงเหตุที่ต้องขยายเวลาไว้ด้วยทุกครั้ง
แต่ถ้าขยายเวลาแล้วยังพิจารณาไม่แล้วเสร็จ จะขยายเวลาต่อ
ไปอีกได้ต่อเมื่อได้รับอนุญาตจากเจ้ากระทรวง

มาตรา ๑๐๑ ถ้าผู้ชำนาญพิจารณาอุทธรณ์ตามมาตรา ๙๘
วินิจฉัยให้ลงโทษขึ้นตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชาเดิม หรือเบา
กว่า ผู้ถูกลงโทษจะอุทธรณ์ต่อไปมิได้ แต่ถ้าวินิจฉัยสั่งให้
เพิ่มโทษ ผู้ถูกลงโทษมีสิทธิอุทธรณ์ต่อผู้บังคับบัญชาเหนือขึ้น
ไปได้อีกชั้นหนึ่ง โดยยื่นอุทธรณ์ต่อผู้บังคับบัญชาเหนือตน
ตามลำดับภายในสิบห้าวันนับแต่วันทราบคำสั่ง ถ้าวินิจฉัย
อุทธรณ์ชั้นนี้ให้เป็นที่ยุติ

มาตรา ๑๐๒ ข้าราชการพลเรือนจะอุทธรณ์ได้แต่สำหรับ
ตนเองเท่านั้น ห้ามมิให้อุทธรณ์แทนคนอื่น ห้ามมิให้ลงข้อ
รวมกัน และห้ามมิให้อุทธรณ์ก่อนเวลาล่วงไปแล้วสิบสี่ชั่วโมง
นับตั้งแต่วันที่เหตุจะต้องอุทธรณ์เกิดขึ้น

มาตรา ๑๐๓ ในกรณีผู้ว่าราชการภาคส่งไปออก ปลด
ออก หรือให้ออก เพราะกระทำผิดทางวินัย การ

เล่ม ๗๑ ตอนที่ ๑๑ ราชกิจจานุเบกษา ๑๕ มีนาคม ๒๕๕๑

อุทธรณ์คำสั่งผู้ว่าราชการภาค ให้ยื่นอุทธรณ์ต่อปลัดกระทรวง ภายในกำหนดสามสิบวันนับแต่วันรับทราบคำสั่ง และให้ปลัดกระทรวงผู้บังคับบัญชาข้าราชการผู้นั้นเสนอเรื่องให้ อ.ก.พ. กระทรวงพิจารณา ในกรณีเช่นว่านี้ ให้เจ้ากระทรวงส่งการไปตามมติ อ.ก.พ. กระทรวง

ในกรณีที่ อ.ก.พ. กระทรวงมีมติให้ไล่ออก ปลดออก หรือให้ออกเพราะกระทำความผิดทางวินัย ผู้นั้นจะอุทธรณ์ต่อไปอีกมิได้

มาตรา ๑๐๕ ภายใต้บังคับแห่งมาตรา ๑๐๓ ข้าราชการพลเรือนผู้ใดถูกสั่งไล่ออก ปลดออก หรือให้ออกเพราะกระทำความผิดทางวินัย ข้าราชการผู้นั้นมีสิทธิที่จะยื่นอุทธรณ์ต่อนายกรัฐมนตรีภายในกำหนดสามสิบวันนับแต่วันทราบคำสั่ง ในกรณีเช่นว่านี้ ให้ อ.ก.พ. เป็นผู้พิจารณา และเสนอนายกรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาสั่งการได้ตามที่เห็นสมควร คำสั่งของนายกรัฐมนตรีให้เป็นที่สุด

ในกรณีที่นายกรัฐมนตรีสั่งให้ผู้อุทธรณ์กลับเข้ารับราชการ ก็ให้ดำเนินการสั่งให้ผู้นั้นกลับเข้ารับราชการ และในกรณีเช่น

เล่ม ๗๑ ตอนที่ ๑๗ ราชกิจจานุเบกษา ๑๕ มีนาคม ๒๔๘๗

ว่า เงินเดือนระหว่างที่ถูกออกจากราชการให้เป็นไปตาม
พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการจ่ายเงินเดือน

มาตรา ๑๐๕ การใช้ดุลพินิจลงโทษทางวินัยตามพระราช
บัญญัตินั้น ผู้มีสิทธิอุทธรณ์ต้องใช้สิทธิอุทธรณ์ ถ้าไม่ใช้
สิทธิอุทธรณ์ หรือใช้สิทธินั้นจนเรื่องถึงที่สุดแล้ว ให้เป็นอัน
เด็ดขาด

ลักษณะ ๕

ข้าราชการการเมือง

มาตรา ๑๐๖ ตำแหน่งข้าราชการการเมืองมีดังนี้

- (๑) นายกรัฐมนตรี
- (๒) รองนายกรัฐมนตรี
- (๓) รัฐมนตรีว่าการกระทรวง
- (๔) รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวง
- (๕) รัฐมนตรีสั่งราชการกระทรวง
- (๖) รัฐมนตรีว่าการทบวง
- (๗) รัฐมนตรีช่วยว่าการทบวง
- (๘) รัฐมนตรี

- (๙) เลขานุการนายกรัฐมนตรี
- (๑๐) รองเลขานุการนายกรัฐมนตรี
- (๑๑) เลขานุการนายกรัฐมนตรี
- (๑๒) เลขานุการรัฐมนตรีว่าการกระทรวง
- (๑๓) ผู้ช่วยเลขานุการนายกรัฐมนตรี
- (๑๔) ผู้ช่วยเลขานุการรัฐมนตรีว่าการกระทรวง
- (๑๕) เลขานุการรัฐมนตรีว่าการทบวง

มาตรา ๑๐๗ ให้ข้าราชการการเมืองได้รับเงินเดือนตาม
บัญชีท้ายพระราชบัญญัติ

มาตรา ๑๐๘ การแต่งตั้งรัฐมนตรี^{๑๕๔} การออกจากตำแหน่ง
รัฐมนตรี^{๑๕๕} ต้องปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญ

มาตรา ๑๐๙ การแต่งตั้งข้าราชการการเมืองในตำแหน่งที่ต่ำกว่ารัฐมนตรี ให้รัฐมนตรีเจ้าสังกัดแต่งตั้งบุคคลซึ่งเห็นสมควร
ตามเหตุผลในทางการเมือง และเป็นผู้มีคุณสมบัติที่จะเป็น
ข้าราชการพลเรือนสามัญได้ โดยได้รับอนุมัติจากคณะรัฐมนตรี

มาตรา ๑๑๐ เพื่อประโยชน์ในการบังคับบัญชา การเทียบ
ตำแหน่งข้าราชการการเมืองในตำแหน่งต่ำกว่ารัฐมนตรี กับ
ตำแหน่งตามมาตรา ๒๖ ให้กำหนดในกฎ ก.พ.

เล่ม ๗๑ ตอนที่ ๑๗ ราชกิจจานุเบกษา ๑๕ มีนาคม ๒๔๕๗

มาตรา ๑๑๑ ข้าราชการการเมืองในตำแหน่งที่ต่ำกว่ารัฐมนตรี
ออกจากตำแหน่งเมื่อ

(๑) ตาย

(๒) ลาออก

(๓) รัฐมนตรีเจ้าสังกัดมีคำสั่งให้"ออก โดยอนุมัติ
ของคณะรัฐมนตรี จะเป็นการออกโดยมีความผิด หรือไม่มี
ความผิดก็ตาม

(๔) คณะรัฐมนตรีที่อนุมัติให้แต่งตั้งออกจากตำแหน่ง
ทั้งคณะ หรือรัฐมนตรีเจ้าสังกัดออกจากตำแหน่ง

(๕) ขาดคุณสมบัติตามมาตรา ๕๔ (๑) (๔) (๕)
(๘) (๙) (๑๑) หรือ (๑๒)

ลักษณะ ๖

ข้าราชการพลเรือนรัฏฐาณิश्य

มาตรา ๑๑๒ การบรรจุ การเลื่อนชั้น การเลื่อนอันดับ
การเลื่อนชั้น การโอน การแต่งตั้ง การสอบสวน การรักษา
วินัย และการออกจากราชการของข้าราชการพลเรือนรัฏฐาณิश्य
ให้เป็นไปตามกฎ ก.พ.

ฉบับพิเศษ หน้า ๑๔

เล่ม ๓๑ ตอนที่ ๑๓ ราชกิจจานุเบกษา ๑๕ มีนาคม ๒๔๕๗

ลักษณะ ๗

ข้าราชการพลเรือนในพระองค์

มาตรา ๑๑๓ ภายใต้บังคับแห่งบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย การบรรจุ การเลื่อนชั้น การเลื่อนอันดับ การเลื่อนชั้น การแต่งตั้ง การโอน การสอบสวน การรักษาวินัย และการออกจากราชการของข้าราชการพลเรือนในพระองค์ ให้เป็นไปตามกฎ ก.พ.

ลักษณะ ๘

ข้าราชการตำรวจ

มาตรา ๑๑๔ การบรรจุ การเลื่อนเงินเดือน การโอน การแต่งตั้ง การสอบสวน การรักษาวินัย และการออกจากราชการของข้าราชการตำรวจ ให้เป็นไปตามบทแห่งพระราชบัญญัติวินัยและจะได้มีพระราชกฤษฎีกากำหนดไว้เป็นพิเศษ

การเลื่อนยศตำรวจให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยลาเรือน

ลักษณะ ๙

ข้าราชการครู

มาตรา ๑๑๕ ภายใต้บังคับแห่งกฎหมายว่าด้วยครู การบรรจุ การเลื่อนชั้น การเลื่อนอันดับ การเลื่อนชั้น การโอน

เล่ม ๑๑ ตอนที่ ๑๗ ราชกิจจานุเบกษา ๑๕ มีนาคม ๒๔๕๗

การแต่งตั้ง การสอบสวน การรักษาวินัย และการออกจาก
ราชการของข้าราชการครู ให้เป็นไปตามบทแห่งพระราชบัญญัติ
นี้

ลักษณะ ๑๐

ข้าราชการพลเรือนสามัญ

มาตรา ๑๑๖ การบรรจุ การเลื่อนเงินเดือน การแต่งตั้ง
การสอบสวน การรักษาวินัย และการออกจากราชการของ
ข้าราชการพลเรือนสามัญ ให้เป็นไปตามกฎ ก.พ.

ลักษณะ ๑๑

ข้าราชการประจำต่างประเทศพิเศษ

มาตรา ๑๑๗ ข้าราชการตำแหน่งเอกอัครราชทูต อัครราชทูต
กงสุลใหญ่ กงสุล และตำแหน่งอื่นที่ต้องปฏิบัติหน้าที่ในต่าง
ประเทศตามที่กำหนดในกฎ ก.พ. อาจแต่งตั้งจากข้าราชการ
พลเรือนสามัญ หรือข้าราชการประจำต่างประเทศพิเศษก็ได้

เมื่อมีเหตุผลสมควรในทางการเมือง รัฐมนตรีเจ้าสังกัด
จะบรรจุบุคคลที่มีคุณสมบัติตามมาตรา ๔๔ หรือแม้จะขาดคุณสมบัติตาม
มาตรา ๔๔ แต่ผู้นั้นได้รับการยกเว้นตามความใน

เล่ม ๗๑ ตอนที่ ๑๗ ราชกิจจานุเบกษา ๑๕ มีนาคม ๒๔๘๗

มาตรา ๔๕ และมีพจนานุกรมตามมาตรา ๔๗ เป็นข้าราชการ
ประจำต่างประเทศพิเศษ เพื่อแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งดังกล่าวใน
พรรคแรกเป็นกรณีพิเศษโดยอนุมัติคณะรัฐมนตรีก็ได้ สำหรับ
ตำแหน่งเอกอัครราชทูต อัครราชทูต กงสุลใหญ่ชั้นพิเศษ
และตำแหน่งเทียบเท่าอธิบดี ให้นำความกราบบังคมทูลเพื่อ
ทรงแต่งตั้ง การเทียบตำแหน่งข้าราชการประจำต่างประเทศ
พิเศษกับตำแหน่งตามมาตรา ๒๖ ให้กำหนดในกฎ ก.พ.

ข้าราชการประจำต่างประเทศพิเศษที่ได้รับแต่งตั้งให้ดำรง
ตำแหน่งใด ให้มีอำนาจบังคับบัญชา ให้บำเหน็จ ลงโทษ
บรรจุ แต่งตั้ง และให้ข้าราชการออกจากราชการเสมือนข้าราชการ
พลเรือนสามัญซึ่งดำรงตำแหน่งนั้น ๆ

ให้นำความในมาตรา ๖๒ มาตรา ๖๓ มาตรา ๖๕ และ
มาตรา ๑๑๑ มาใช้บังคับแก่การเลื่อนอันดับเงินเดือน การ
เลื่อนขึ้นเงินเดือน การแต่งตั้ง และการออกจากตำแหน่งของ
ข้าราชการประจำต่างประเทศพิเศษโดยอนุโลม แล้วแต่กรณี
ส่วนการออกจากราชการเพราะกระทำผิดทางวินัยให้เป็นไปตาม
บทแห่งพระราชบัญญัติ

เล่ม ๗๑ ตอนที่ ๑๗ ราชกิจจานุเบกษา ๑๕ มีนาคม ๒๕๕๗

การโอนข้าราชการประจำต่างประเทศพิเศษมาเป็นข้าราชการพลเรือนประเภทอื่น นอกจากข้าราชการการเมือง จะกระทำมิได้

ลักษณะ ๑๒

บทเฉพาะกาล

มาตรา ๑๑๔ ข้าราชการพลเรือนสามัญผู้ใดได้รับราชการอยู่ก่อนวันใช้บังคับพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พุทธศักราช ๒๕๑๖ และทำการ หรือเคยทำการในตำแหน่งหน้าที่ราชการพลเรือนสามัญ ซึ่งหัวหน้าแผนกรับรองว่ามีคุณวุฒิความสามารถที่จะรับบรรจุเป็นข้าราชการพลเรือนสามัญได้ และเมื่อมีอัตราเงินเดือนข้าราชการพลเรือนสามัญชั้นจัตวาว่างลง และกระทรวงเจ้าสังกัดเห็นสมควรจะบรรจุในชั้นนั้นเข้าอันดับและเงินเดือนเท่าที่ได้รับอยู่ ก็ให้บรรจุได้

มาตรา ๑๑๕ ข้าราชการพลเรือนผู้ใด ผู้บังคับบัญชาให้ไปทำงานในองค์การสาธารณ หรือเทศบาล ก่อนวันใช้บังคับพระราชบัญญัติ และยังมีได้กลับเข้ารับราชการในวันใช้บังคับพระราชบัญญัติ ให้ร้องขอต่อกระทรวงทบวงกรมเจ้าสังกัด

เล่ม ๗๑ ตอนที่ ๑๗ ราชกิจจานุเบกษา ๑๕ มีนาคม ๒๔๙๗

เดิมให้เรียกกลับเข้ารับราชการได้ ถ้ากระทรวงทบวงกรมเจ้า
สังกัดเรียกกลับเข้ารับราชการ ก็ให้ได้รับเงินเดือนไม่สูง
กว่าที่ได้รับอยู่ในขณะเรียกกลับตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่
กำหนดในกฎ ก.พ.

มาตรา ๑๒๐ ครูประจำบาลหรือसार्वตริกศึกษาตามระเบียบ
ครูประจำบาลและसार्वตริกศึกษา ซึ่งเป็นข้าราชการพลเรือน
วิสามัญตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน (ฉบับที่
๔) พ.ศ. ๒๔๙๑ ให้เป็นข้าราชการพลเรือนสามัญในบังคับ
ประมาณถัดไปโดยได้รับเงินเดือนตามชั้น อันดับ และชั้น
ตามที่ปรับใหม่ ตั้งแต่วันที่ได้เป็นข้าราชการพลเรือนสามัญ
เป็นต้นไป เมื่อเข้าเกณฑ์ต่อไปนี้

(๑) มีคุณสมบัติตามมาตรา ๔๔ และ

(๒) เป็นผู้ได้รับประกาศนียบัตรครู หรือประกาศนียบัตร
ประโยคมัธยมศึกษา หรือเทียบวิทยฐานะเท่ากับประโยค
มัธยมศึกษา หรือเป็นผู้ได้รับเงินเดือนตั้งแต่สิบบาทขึ้นไป
และได้ทำหน้าที่การงานมาแล้วเป็นเวลาไม่น้อยกว่าห้าปี หรือ
เป็นผู้ได้ทำหน้าที่การงานมาแล้วเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าสิบปี

ฉบับพิเศษ หน้า ๗๕

เล่ม ๗๑ ตอนที่ ๑๗ ราชกิจจานุเบกษา ๑๕ มีนาคม ๒๔๙๗

มาตรา ๑๒๑ ข้าราชการพลเรือนผู้ใดกระทำผิดวินัย ข้าราชการพลเรือน หรือมีมลทินหรือมีหมองในกรณีที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง หรือมีกรณีหย่อนความสามารถด้วยเหตุใด ๆ ในอันที่จะปฏิบัติหน้าที่ราชการของตน ในระหว่างใช้บังคับพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พุทธศักราช ๒๔๘๕ ให้ผู้บังคับบัญชาตามพระราชบัญญัตินั้น อำนาจสั่งลงโทษหรือสั่งให้ข้าราชการผู้นั้นออกจากราชการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือนที่ใช้อยู่ในขณะนั้น

ข้าราชการพลเรือนผู้ใดกระทำผิดวินัย หรือมีมลทินหรือมีหมองในกรณีที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง หรือมีกรณีหย่อนความสามารถ หย่อนความประพฤติ บกพร่องต่อหน้าที่ หรือมีกรณีใด ๆ ที่สมควรสั่งให้ออกจากราชการ หรือให้พ้นจากราชการ ระหว่างใช้พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๔๘๕ ให้ผู้บังคับบัญชามีอำนาจสั่งลงโทษผู้นั้นตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือนที่ใช้อยู่ในขณะนั้น แต่เฉพาะการสั่งให้ออกจากราชการ ให้ผู้บังคับบัญชาตามพระราชบัญญัติพิจารณาดำเนินการสั่งให้ออกจากราชการตามความในพระราชบัญญัตินี้ และการสั่งให้พ้นจากราชการตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๔๘๕

เล่ม ๘๑ ตอนที่ ๑๓ ราชกิจจานุเบกษา ๑๕ มีนาคม ๒๕๕๗

ให้เปลี่ยนเป็นสั่งให้ออกจากราชการตามพระราชบัญญัตินี้ โดย
ถือเสมือนว่าไม่มีความผิด

มาตรา ๑๒๒ ข้าราชการพลเรือนผู้ใดกระทำความผิดวินัยข้าราชการพลเรือนก่อนหรือภายหลังวันใช้พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๕ และผู้บังคับบัญชาได้สั่งให้ดำเนินการสอบสวนไปก่อนวันใช้บังคับกฎ ก.พ. ออกตามความในพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๕ ว่าด้วยการนั้น ถ้าการสั่งและการสอบสวนพิจารณาที่ได้กระทำไปแล้วถูกต้องตามวิธีการที่ใช้อยู่ในขณะนั้น ให้ถือว่าเป็นอันสมบูรณ์ ถ้ากรณียังค้างระหว่างสอบสวน ก็ให้ดำเนินการสอบสวนตามวิธีการนั้นต่อไปจนกว่าจะเสร็จ แต่การพิจารณาและสั่งลงโทษให้ดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้ผู้บังคับบัญชาตามพระราชบัญญัตินี้เป็นผู้ส่งลงโทษ

มาตรา ๑๒๓ ในระหว่างที่ยังไม่ได้ตราพระราชกฤษฎีกาหรือออกกฎ ก.พ. เพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๕ และตามพระราชบัญญัตินี้ ให้ใช้บังคับพระราชกฤษฎีกาและกฎ ก.พ. ที่ใช้อยู่แต่เดิมโดยอนุโลมเพียงเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งต่อบทแห่งพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๑๒๔ การสอบแข่งขันและสอบคัดเลือกเพื่อบรรจุเป็นข้าราชการพลเรือนชั้นจักษวเสข^๕ ซึ่งได้ดำเนินการไปเสร็จแล้วก่อนวันใช้บังคับพระราชบัญญัติ^๕ ให้เป็นอันใช้ได้สำหรับการสอบแข่งขันและสอบคัดเลือกซึ่งอยู่ในระหว่างดำเนินการในระหว่างวันที่ใช้บังคับพระราชบัญญัติ^๕ ก็ให้ดำเนินการต่อไปจนเสร็จ และให้ถือว่าได้มีการสอบแข่งขันหรือสอบคัดเลือกตามพระราชบัญญัติ^๕ แล้ว แต่ต้องบรรจุให้เสร็จภายในกำหนดเวลาไม่เกินสองปีนับแต่วันประกาศผลการสอบ

มาตรา ๑๒๕ เพื่อประโยชน์ในการเลื่อนข้าราชการพลเรือนชั้น^๕ เป็นชั้นโทหรือชั้นเอก ถ้ากระทรวงทบวงกรมใดได้ดำเนินการคัดเลือกโดยการสอบไปเสร็จแล้วก่อนวันใช้บังคับพระราชบัญญัติ^๕ ให้เป็นอันใช้ได้ สำหรับการคัดเลือกโดยการสอบซึ่งอยู่ในระหว่างดำเนินการในวันใช้บังคับพระราชบัญญัติ^๕ ก็ให้ดำเนินการต่อไปจนเสร็จ และให้ถือว่าได้มีการสอบคัดเลือกตามพระราชบัญญัติ^๕ แล้ว แต่ต้องเลื่อนชั้นให้เสร็จภายในกำหนดเวลาไม่เกินสองปีนับแต่วันประกาศผลการสอบ.

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

จอมพล ป. พิบูลสงคราม

นายกรัฐมนตรี

ฉบับพิเศษ หน้า ๘๒

เล่ม ๗๑ ตอนที่ ๑๗ ราชกิจจานุเบกษา ๑๕ มีนาคม ๒๔๙๗

บัญชีอัตราเงินเดือนข้าราชการพลเรือน

บัญชีหมายเลข ๑

ข้าราชการพลเรือนสามัญ ข้าราชการพลเรือนรัฐพาณิชย์

ข้าราชการพลเรือนในพระองค์ ข้าราชการครู

และข้าราชการประจำต่างประเทศพิเศษ

ชั้น	อันดับ	ขั้น
ข้าราชการพลเรือน ชั้นจัตวา	๑	๓๐-๓๕-๔๐-๔๕
	๒	๕๐-๕๕-๖๐-๖๕
	๓	๗๐-๗๕-๘๐-๘๕
	พิเศษ	๕๐-๑๐๐-๑๑๐-๑๒๐
ข้าราชการพลเรือน ชั้นตรี	๑	๕๐-๑๐๐-๑๑๐-๑๒๐
	๒	๑๓๐-๑๔๐-๑๕๐-๑๖๐

ฉบับพิเศษ หน้า ๘๓

เล่ม ๓๑ ตอนที่ ๑๓ ราชกิจจานุเบกษา ๑๕ มีนาคม ๒๔๕๓

ชื่อ งาน	อัตรา	ชื่อ งาน
ข้าราชการพลเรือน ชั้นโท	๑	๑๖๐-๑๗๐-๑๘๐-๑๙๐
	๒	๒๐๐-๒๒๐-๒๔๐-๒๖๐
	๓	๒๘๐-๓๐๐-๓๒๐-๓๔๐
ข้าราชการพลเรือน ชั้นเอก	๑	๓๕๐-๓๘๐-๔๒๐-๔๖๐
	๒	๕๐๐-๕๕๐-๖๐๐-๖๕๐
ข้าราชการพลเรือน ชั้นพิเศษ	๑	๖๕๐-๗๐๐-๗๕๐-๘๐๐
	๒	๙๐๐-๑,๐๐๐-๑,๑๐๐-๑,๒๐๐
	๓	๑,๓๐๐-๑,๔๐๐

ฉบับพิเศษ หน้า ๘๕

เล่ม ๓๑ ตอนที่ ๑๓ ราชกิจจานุเบกษา ๑๘ มีนาคม ๒๕๕๗

บัญชีอัตราเงินเดือนข้าราชการพลเรือน

บัญชีหมายเลข ๒

ข้าราชการการเมือง

๑. นายกรัฐมนตรี เดือนละ ๒,๐๐๐ บาท
๒. รองนายกรัฐมนตรี
หรือรัฐมนตรีว่าการกระทรวง เดือนละ ๑,๗๐๐ บาท
๓. รัฐมนตรีว่าการทบวง
หรือรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวง เดือนละ ๑,๕๐๐ บาท
๔. รัฐมนตรีที่มีใช้เป็นผู้ว่าการกระทรวง
หรือทบวง หรือมีใช้เป็น
ผู้ช่วยว่าการกระทรวง เดือนละ ๑,๒๐๐ บาท
๕. เลขานุการนายกรัฐมนตรี เดือนละ ๘๐๐ บาท
๖. รองเลขานุการนายกรัฐมนตรี เดือนละ ๘๐๐ บาท
๗. เลขานุการนายกรัฐมนตรี หรือ
เลขานุการรัฐมนตรีว่าการ
กระทรวง เดือนละ ๕๐๐ บาท
๘. ผู้ช่วยเลขานุการนายกรัฐมนตรี
ผู้ช่วยเลขานุการรัฐมนตรีว่าการกระทรวง
หรือเลขานุการรัฐมนตรี
ว่าการทบวง เดือนละ ๔๐๐ บาท

ฉบับพิเศษ หน้า ๘๕

เล่ม ๓๑ ตอนที่ ๑๗ ราชกิจจานุเบกษา ๑๕ มีนาคม ๒๔๙๑

บัญชีหมายเลข ๓

เงินเพิ่มพิเศษและค่าจ้างข้าราชการพลเรือนวิสามัญ

- (๑) เงินเพิ่มพิเศษสำหรับข้าราชการพลเรือนซึ่งมีตำแหน่ง
หน้าหมื่นพิเศษ หรือที่ประจำอยู่ในต่างประเทศ
ให้เป็นไปตามที่กระทรวงการคลัง และ ก.พ. จะได้
อนุมัติ
- (๒) ค่าจ้างข้าราชการพลเรือนวิสามัญนั้น ให้เป็นไปตามที่
กระทรวงการคลัง และ ก.พ. จะได้อนุมัติ

เล่ม ๘๑ ตอนที่ ๑๗ ราชกิจจานุเบกษา ๑๕ มีนาคม ๒๕๕๓

บัญชีหมายเลข ๔
 โทษลดเงินต้นและโทษตัดเงินต้น

ผู้บังคับบัญชา	ผู้กระทำความผิด	ลักษณะ เงินต้น	ตัดเงินต้น	
			กำหนด เวลาต้น	กำหนดส่วน เงินต้น
นายกรัฐมนตรี ในฐานะหัวหน้า รัฐบาล	๑. ปลัดกระทรวง รองปลัด กระทรวง ปลัดทบวง รอง ปลัดทบวง อธิบดี รอง อธิบดี ผู้อำนวยการกอง หรือผู้ดำรงตำแหน่งที่ เทียบเท่าของทุกกระทรวง	๑ ชั่ว	๑๒	๓๐ %

ฉบับพิเศษ หน้า ๙๓

เล่ม ๓๑ ตอนที่ ๑๗ ราชกิจจานุเบกษา ๕๕ มีนาคม ๒๔๘๒

ผู้บังคับบัญชา	ผู้กระทำความผิด	ลักษณะเงินเดือน	ตัดเงินเดือน	
			กำหนดเวลาเดือน	กำหนดส่วนเงินเดือน
	๒. หัวหน้ากอง หรือผู้ดำรงตำแหน่งที่เทียบเท่าของ ทุกกระทรวง	๒ ชน	๑๒	๒๕ %
	๓. หัวหน้าแผนก หรือผู้ดำรงตำแหน่งที่เทียบเท่าของ ทุกกระทรวง	๓ ชน	๑๒	๒๐ %
	๔. ประจําแผนก หรือผู้ดำรงตำแหน่งที่เทียบเท่าของ ทุกกระทรวง	๔ ชน	๑๒	๑๕ %

ฉบับพิเศษ หน้า ๘๘

เล่ม ๗๑ ตอนที่ ๑๗ ราชกิจจานุเบกษา ๑๕ มีนาคม ๒๕๕๓

ผู้บังคับบัญชา	ผู้กระทำความผิดวินัย	ลดขั้นเงินเดือน	ตัดเงินเดือน	
			กำหนดเวลาเดือน	กำหนดส่วนเงินเดือน
ผู้บังคับบัญชา	๕. เสมียนพนักงาน หรือผู้ดำรงตำแหน่งที่เทียบเท่าของทุกกระทรวง	๔ ขั้น	๑๒	๑๐ %
	๑. ปลัดกระทรวง รองปลัดกระทรวง ปลัดทบวง รองปลัดทบวง อธิบดี รองอธิบดี ผู้อำนวยการกอง หรือผู้ดำรงตำแหน่งที่เทียบเท่า	๒ ขั้น	๑๒	๓๐ %

นายกรัฐมนตรีใน
ฐานะที่เป็นรัฐมนตรี
เจ้าสังกัด และ
รัฐมนตรีเจ้าสังกัด

ฉบับพิเศษ หน้า ๘๕

เล่ม ๗๑ ตอนที่ ๑๓ ราชกิจจานุเบกษา ๑๕ มีนาคม ๒๕๕๗

ผู้บังคับบัญชา	ผู้กระทำผิดวินัย	ลดชั้น เงินเดือน	ตัดเงินเดือน	
			กำหนด เวลาเดือน	กำหนดส่วน เงินเดือน
	๒. หัวหน้ากอง หรือผู้ดำรง ตำแหน่งเทียบเท่า	๕ ๑ ขน	๑๒	๒๕ %
	๓. หัวหน้าแผนก หรือผู้ดำรง ตำแหน่งเทียบเท่า	๕ ๒ ขน	๑๒	๒๐ %
	๔. ประจําแผนก หรือผู้ดำรง ตำแหน่งเทียบเท่า	๕ ๓ ขน	๑๒	๑๕ %
	๕. เสมียนพนักงาน หรือผู้ ดำรงตำแหน่งเทียบเท่า	๕ ๓ ขน	๑๒	๑๐ %

ฉบับพิเศษ หน้า ๕๐

เล่ม ๑๑ ตอนที่ ๑๗ ราชกิจจานุเบกษา ๑๕ มีนาคม ๒๔๕๗

ผู้บังคับบัญชา	ผู้กระทำความผิดวินัย	ลดเงินเดือน	ตัดเงินเดือน	
			กำหนดเวลาเดือน	กำหนดส่วนเงินเดือน
ปลัดกระทรวง หรือผู้ดำรง ตำแหน่งที่ เทียบเท่า	๑. รองปลัดกระทรวง ปลัด ทบวง รองปลัดทบวง อธิบดี รองอธิบดี ผู้ อำนวยการกอง หรือผู้ ดำรงตำแหน่งที่เทียบเท่า	—	๒	๓๐ %
	๒. หัวหน้ากอง หรือผู้ดำรง ตำแหน่งที่เทียบเท่า	๑ ชุมน	๔	๒๕ %
	๓. หัวหน้าแผนก หรือผู้ ดำรงตำแหน่งที่เทียบเท่า	๒ ชุมน	๔	๒๐ %

เล่ม ๓๑ ตอนพิเศษ ๑๗ ราชกิจจานุเบกษา ๑๕ มีนาคม ๒๔๕๗

ผู้บังคับบัญชา	ผู้กระทำการวินิจฉัย	ลดชั้นเงินเดือน	ตัดเงินเดือน	
			กำหนดเวลาเดือน	กำหนดส่วนเงินเดือน
ผู้บังคับบัญชา หรือผู้ดำรงตำแหน่งที่เทียบเท่า	๔. ประจําแผนก หรือผู้ดำรงตำแหน่งที่เทียบเท่า	๒ ชน	๖	๑๕ %
	๕. เสมียนพนักงน หรือผู้ดำรงตำแหน่งที่เทียบเท่า	๒ ชน	๘	๑๐ %
	๑. รองปลัดทรวง อธิบดี รองอธิบดี ผู้อำนวยการ กอง หรือผู้ดำรงตำแหน่งที่เทียบเท่า	—	๒	๓๐ %
	๒. หัวหน้ากอง หรือผู้ดำรงตำแหน่งที่เทียบเท่า	๑ ชน	๔	๒๕ %

ฉบับพิเศษ หน้า ๕๒

เล่ม ๗๑ ตอนที่ ๑๗ ราชกิจจานุเบกษา ๑๕ มีนาคม ๒๕๕๙

ผู้บังคับบัญชา	ผู้กระทำผิดวินัย	ลดขั้น เงินเดือน	ตัดเงินเดือน	
			กำหนด เวลาเดือน	กำหนดส่วน เงินเดือน
อธิบดี หรือผู้ดำรง ตำแหน่งที่ เทียบเท่า	๓. หัวหน้าแผนก หรือผู้ดำรง ตำแหน่งที่เทียบเท่า	๒ ขั้น	๔	๒๐ %
	๔. ประจําแผนก หรือผู้ดำรง ตำแหน่งที่เทียบเท่า	๒ ขั้น	๖	๑๕ %
	๕. เสมียนพนักงน หรือผู้ ดำรงตำแหน่งที่เทียบเท่า	๒ ขั้น	๘	๑๐ %
	๑. รองอธิบดี ผู้อำนวยการ กอง หรือผู้ดำรงตำแหน่ง ที่เทียบเท่า	—	๒	๓๐ %

ฉบับพิเศษ หน้า ๕๓

เล่ม ๗๑ ตอนที่ ๑๗ ราชกิจจานุเบกษา ๑๕ มีนาคม ๒๕๕๗

ผู้บังคับบัญชา	ผู้กระทำผิดวินัย	ลดขั้นเงินเดือน	ตัดเงินเดือน	
			กำหนดเวลาเดือน	กำหนดส่วนเงินเดือน
	๒. หัวหน้ากอง หรือผู้ดำรงตำแหน่งเทียบเท่า	๑ ขั้น	๔	๒๕ %
	๓. หัวหน้าแผนก หรือผู้ดำรงตำแหน่งเทียบเท่า	๒ ขั้น	๔	๒๐ %
	๔. ประจําแผนก หรือผู้ดำรงตำแหน่งเทียบเท่า	๒ ขั้น	๒	๑๕ %
	๕. เสมียนพนักงาน หรือผู้ดำรงตำแหน่งเทียบเท่า	๒ ขั้น	๘	๑๐ %

ฉบับพิเศษ หน้า ๕๔

เล่ม ๗๑ ตอนที่ ๑๑ ราชกิจจานุเบกษา ๑๕ มีนาคม ๒๔๕๗

ผู้บังคับบัญชา	ผู้กระทำผิดวินัย	ลดเงินเดือน	ตัดเงินเดือน	
			กำหนดเวลาเดือน	กำหนดส่วนเงินเดือน
ผู้อำนวยการกอง หรือหัวหน้ากอง หรือผู้ดำรงตำแหน่ง ที่เทียบเท่าหัวหน้า กอง	๑. หัวหน้าแผนก หรือผู้ ดำรงตำแหน่งที่เทียบเท่า	—	๒	๒๐ %
	๒. ประธานแผนก หรือผู้ดำรง ตำแหน่งที่เทียบเท่า	๑ ชุณ	๔	๑๕ %
	๓. เสมียนพนักงาน หรือผู้ ดำรงตำแหน่งที่เทียบเท่า	๑ ชุณ	๒	๑๐ %
หัวหน้าแผนก หรือ ผู้ดำรงตำแหน่งที่ เทียบเท่า	๑. ประธานแผนก หรือผู้ดำรง ตำแหน่งที่เทียบเท่า	—	๔	๑๕ %
	๒. เสมียนพนักงาน หรือผู้ ดำรงตำแหน่งที่เทียบเท่า	—	๔	๑๐ %

ฉบับพิเศษ หน้า ๕๕

เล่ม ๑๑ ตอนที่ ๑๗ ราชกิจจานุเบกษา ๑๕ มีนาคม ๒๔๕๗

ผู้บังคับบัญชา	ผู้กระทำผิดวินัย	ลดชั้นเงินเดือน	ตัดเงินเดือน	
			กำหนดเวลาเดือน	กำหนดส่วนเงินเดือน
หัวหน้าส่วนราชการ ต่ำกว่าหัวหน้า แผนกหรือผู้ดำรง ตำแหน่งเทียบเท่า	๑. เสมียนพนักงาน หรือผู้ ดำรงตำแหน่งเทียบเท่า	—	๒	๑๐ %
ผู้ว่าราชการภาค	๑. รองผู้ว่าราชการภาค ผู้ ว่าการจังหวัด (ชั้น พิเศษ) หรือผู้ดำรง ตำแหน่งเทียบเท่า	—	๒	๓๐ %

ฉบับพิเศษ หน้า ๕๖

เล่ม ๗๑ ตอนที่ ๑๗ ราชกิจจานุเบกษา ๑๕ มีนาคม ๒๔๕๗

ผู้บังคับบัญชา	ผู้กระทำความผิดวินัย	ลดขั้น เงินเดือน	ตัดเงินเดือน	
			กำหนด เวลาเดือน	กำหนดส่วน เงินเดือน
	๒. ผู้ช่วยผู้ว่าราชการภาค ผู้ ว่าราชการจังหวัด หัวหน้า ส่วนราชการประจำภาค (ชนเอก) ปลัดจังหวัด เอก หัวหน้าส่วนราชการ ประจำจังหวัด (ชนเอก) นายอำเภอเอก หรือผู้ ดำรงตำแหน่งเทียบเท่า	๑ ขั้น	๔	๒๕ %
	๓. หัวหน้าส่วนราชการประจำ ภาค (ชนโท) ปลัด			

ฉบับพิเศษ หน้า ๕๗

เล่ม ๗๑ ตอนที่ ๑๗ ราชกิจจานุเบกษา ๑๕ มีนาคม ๒๔๕๗

ผู้บังคับบัญชา	ผู้กระทำการควมข	ลดจานเงินเดือน	ตัดเงินเดือน	
			กำหนดเวลาเดือน	กำหนดส่วนเงินเดือน
	จังหวัด หัวหน้าส่วนราชการประจำจังหวัด (ชนโท) นายอำเภอ หัวหน้าส่วนราชการประจำอำเภอ (ชนโท) หรือผู้ดำรงตำแหน่งเทียบเท่า	๑ ขน	๔	๒๐ %
	๔. จังหวัดตรี ปลัดอำเภอตรี หัวหน้าส่วนราชการประจำอำเภอ (ชนตรี) หรือ			

ฉบับพิเศษ หน้า ๕๘

เล่ม ๑๑ ตอนที่ ๑๗ ราชกิจจานุเบกษา ๑๕ มีนาคม ๒๕๕๓

ผู้บังคับบัญชา	ผู้กระทำความผิดวินัย	ลดขั้นเงินเดือน	ตัดเงินเดือน	
			กำหนดเวลาเดือน	กำหนดส่วนเงินเดือน
	ผู้ดำรงตำแหน่งเทียบเท่า ๕. จ้างจังหวัดจัตวา ปลัดอำเภอจัตวา หัวหน้าส่วนราชการประจำอำเภอ (ชนจัตวา) เสมียนพนักงาน หรือผู้ดำรงตำแหน่งเทียบเท่า	๒ ขั้น	๖	๑๕ %
ผู้ว่าราชการจังหวัด	๑. ปลัดจังหวัดเอก หัวหน้าส่วนราชการประจำจังหวัด	๒ ขั้น	๘	๑๐ %

ผู้บังคับบัญชา	ผู้กระทำความผิดวินัย	ลดขั้นเงินเดือน	ตัดเงินเดือน	
			กำหนดเวลาเดือน	กำหนดส่วนเงินเดือน
	(ชนเอก) นายอำเภอเอก หรือผู้ดำรงตำแหน่งเทียบเท่า	—	๒	๒๕ %
	๒. ปลัดจังหวัด หัวหน้าส่วนราชการประจำจังหวัด (ชนโท) นายอำเภอ หัวหน้าส่วนราชการประจำอำเภอ (ชนโท) หรือผู้ดำรงตำแหน่งเทียบเท่า	๑ ขั้น	—	๒๐ %

ผู้บังคับบัญชา	ผู้กระทำความผิดวินัย	ลดขั้นเงินเดือน	ตัดเงินเดือน	
			กำหนดเวลาเดือน	กำหนดส่วนเงินเดือน
	๓. ข้าราชการไปตั้งอำเภอ หรือหัวหน้าส่วนราชการ ประจำอำเภอ (ชนตร) หรือผู้ดำรงตำแหน่งที่ เทียบเท่า	๑ ขั้น	๖	๑๕%
	๔. ข้าราชการไปตั้ง อำเภอหัวหน้า ส่วนราชการประจำอำเภอ (ชนจัตวา) เสมียน			

ฉบับพิเศษ หน้า ๑๐๑

เล่ม ๑๑ ตอนที่ ๑๑ ราชกิจจานุเบกษา ๑๕ มีนาคม ๒๕๔๗

ผู้บังคับบัญชา	ผู้กระทำผิดวินัย	ลดขั้นเงินเดือน	ตัดเงินเดือน	
			กำหนดเวลาเดือน	กำหนดส่วนเงินเดือน
นายอำเภอ	พนักงาน หรือผู้ดำรงตำแหน่งเทียบเท่า	๑ ขั้น	๘	๑๐ %
	๑. หัวหน้าส่วนราชการประจำอำเภอ (ชนบท) หรือผู้ดำรงตำแหน่งเทียบเท่า	—	๒	๒๐ %
	๒. ปลัดอำเภอ หัวหน้าส่วนราชการประจำอำเภอ (ชนบท) หรือผู้ดำรงตำแหน่งเทียบเท่า	—	๔	๑๕ %

ผู้บังคับบัญชา	ผู้กระทำผิดวินัย	ลดขั้น เงินเดือน	ตัดเงินเดือน	
			กำหนด เวลาเดือน	กำหนดส่วน เงินเดือน
ปลัดอำเภอซึ่งเป็น หัวหน้าประจำกิ่ง อำเภอ	๓. ปลัดอำเภอจตุร หัสนา ส่วนราชการประจำอำเภอ (จันจัตวา) เสมียน พนักงาน หรือผู้ดำรง ตำแหน่งเทียบเท่า	—	๖	๑๐ %
	๑. ปลัดอำเภอจตุร หรือผู้ดำรง ตำแหน่งเทียบเท่า	—	๑	๑๐ %
	๒. ปลัดอำเภอจตุร เสมียน พนักงาน หรือผู้ดำรง ตำแหน่งเทียบเท่า		๒	๑๐ %

เล่ม ๗๑ ตอนที่ ๑๑ ราชกิจจานุเบกษา ๑๕ มีนาคม ๒๔๙๓

ส่วนตำแหน่งผู้บังคับบัญชาหรือผู้กระทำให้คดีวินัยที่เรียกชื่อ
อย่างอื่น ให้เป็นไปตามกฎ ก.พ. เทียบกับตำแหน่งที่กล่าวแล้ว

หมายเหตุ :— เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ
เนื่องจากรัฐบาลมีนโยบายที่จะมอบอำนาจการปกครองและการบริหาร
ราชการในส่วนภูมิภาคแก่ผู้ว่าราชการภาค และผู้ว่าราชการจังหวัด
ให้มากยิ่งขึ้น เพราะผู้ดำรงตำแหน่งดังกล่าวอยู่ใกล้ชิดกับข้าราชการ
ที่กระทรวงทบวงกรมต่าง ๆ ส่งไปประจำทำงานอยู่ในส่วนภูมิภาค
ท้องถิ่น และประชาชน ยิ่งกว่าส่วนกลาง เพื่อให้ผู้ว่าราชการภาคและ
ผู้ว่าราชการจังหวัดสามารถปกครองและบริหารราชการให้บังเกิดความ
เรียบร้อยและมีความเจริญก้าวหน้าเป็นผลดีแก่ท้องถิ่น และประชาชนยิ่ง
ขึ้น

ในขณะเดียวกันได้ปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการ
พลเรือนให้สอดคล้องต้องกับพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการ
แผ่นดิน (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๔๙๒ ซึ่งได้ประกาศใช้เป็นกฎหมาย
แล้ว และแก้ไขข้อความอื่น ๆ อีกบ้างบางประการ เพื่อให้กฎหมาย
นี้สมบูรณ์และเหมาะสมยิ่งขึ้น.